A large, light gray, semi-transparent circle is positioned on the left side of the page, partially overlapping the title text.

Výsledky výběrového šetření romské populace – vyhodnocení indikátorů

2022

Výsledky výběrového šetření romské populace – vyhodnocení indikátorů

Laura Fónadová

Tomáš Katrňák

Miroslava Rákoczyová

Ivana Šimíková

Praha, RILSA

Výzkumné centrum v Brně

2022

Předkládaný text je průběžným pracovním výstupem projektu „Vytvoření systému sběru kvantitativních dat pro vyhodnocování situace Romů v české společnosti“, který je finančně podpořen z grantů Norska v rámci programu Fondů EHP a Norska 2014–2021.

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons Uveďte původ 4.0 Mezinárodní veřejná licence. (<http://www.creativecommons.org/licenses/by/4.0>)

Vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.
Dělnická 213/12, Praha 7, 170 00
Vyšlo v roce 2023, 1. vydání, počet stran 91
Tisk: RILSA

<https://www.rilsa.cz>

Abstrakt

Předkládaný text představuje výsledky první vlny výběrového šetření romské populace realizovaného v rámci projektu „Vytvoření systému sběru kvantitativních dat pro vyhodnocování situace Romů v české společnosti“, který reaguje na absenci validních etnický senzitivních dat o socioekonomické situaci romské menšiny. Výsledky šetření jsou prezentovány formou vyhodnocených indikátorů s cílem vytvořit přehled naměřených hodnot a jejich srovnání s hodnotami platnými pro obecnou populaci. Jednotlivé indikátory popisují situaci romské populace v různých životních oblastech, jako jsou například vzdělání, trh práce, zdraví, bydlení, chudoba a diskriminace. Data byla sbírána během ledna až května 2022 a s respondenty staršími 16 let (včetně) bylo vyplněno 1 549 dotazníků (metoda PAPI).

Klíčová slova: výběrové šetření; romská populace; nerovnost; indikátory.

Abstract

The provided text represents the results of first wave of sample survey of the Roma population implemented within the project *Creating a System for Quantitative Data Collection to Evaluate the Situation of Roma in Czech society*. This project responds to the absence of valid ethnic data about the socio-economic situation of the Roma minority. The survey results are presented in the form of evaluated indicators with the aim of providing an overview of measured values and their comparison with values applicable to the general population. Various indicators describe the situation of the Roma population in different life areas, such as education, the labour market, health, housing, poverty and discrimination. The data was collected from January to May 2022, and 1,549 questionnaires (using the PAPI method) were completed by respondents aged 16 and older, inclusive.

Key words: sample survey; Roma population; inequalities; indicators.

Obsah

Úvod.....	8
1. Vzdělávání.....	14
1.1 Podíl dětí ve věku od 3 let do dosažení věku povinné školní docházky, které navštěvují předškolní vzdělávání.....	14
1.2 Podíl dětí ve věku od 3 let do dosažení věku povinné školní docházky, které navštěvují mateřskou školu, kde jsou „všichni nebo většina spolužáků Romové“	15
1.3 Podíl osob ve věku 15–18 let, které navštěvují vzdělávací program na vzdělávací úrovni ISCED 3 (vyšší sekundární vzdělávání)	15
1.4 Podíl osob ve věku 19–24 let, které navštěvují vzdělávací program na vzdělávací úrovni ISCED 5 nebo vyšší (terciární vzdělávání)	16
1.5 Podíl osob ve věku 16–24 let, které se účastní vzdělávání	16
1.6 Podíl osob ve věku 25–64 let, které se účastní vzdělávání	16
1.7 Podíl osob ve věku 20–24 let, které dosáhly alespoň vyššího sekundárního vzdělání	17
1.8 Podíl osob ve věku 30–34 let, které dosáhly terciárního vzdělání	17
1.9 Podíl osob ve věku 20–64 let, které dosáhly nejvýše nižšího sekundárního vzdělání.....	17
1.10 Podíl osob ve věku nad 16 let, které ukončily vzdělávání před dovršením 16 let.....	19
1.11 Osoby předčasně opouštějící vzdělávací systém	20
1.12 Podíl dětí ve věku 6–15 let, které navštěvují školu, kde jsou „všichni nebo většina spolužáků Romové“	20
1.13 Podíl dětí, které pravidelně navštěvují organizované volnočasové aktivity	21
1.14 Podíl rodičů, kteří si pro své děti přejí vyšší vzdělání, než mají sami.....	22
1.15 Podíl rodičů, kteří si pro své děti přejí, aby dosáhly středoškolského vzdělání s maturitou nebo vyššího	22
1.16 Podíl osob, které dosáhly vyššího vzdělání než jejich rodiče.....	23
1.17 Podíl osob starších 16 let s nedokončeným základním vzděláním.....	24
1.18 Podíl osob starších 16 let, které navštěvovaly jinou než běžnou základní školu	25
1.19 Podíl dětí ve věku 6–15 let, které navštěvují jinou než běžnou základní školu.....	25
2. Trh práce.....	26
2.1 Podíl osob ve věku 20–64 let, které samy jako svou hlavní aktivitu uvedly „placenou práci“	26
2.2 Podíl osob ve věku 20–64 let, které pracují na plný úvazek, na celkovém počtu osob, které deklarovaly jako hlavní pozici na trhu práce „placenou práci“	27
2.3 Podíl osob ve věku 20–64 let, které jsou zaměstnány na dobu určitou, na celkovém počtu zaměstnaných v dané věkové kategorii	27

2.4	Míra nezaměstnanosti osob ve věku 20–64 let	28
2.5	Registrovaná nezaměstnanost (podíl nezaměstnaných osob)	29
2.6	Podíl mladých lidí ve věku 16–29 let, jejichž hlavní aktivitou není zaměstnání (práce), škola nebo odborná příprava	30
2.7	Discouraged workers: Podíl osob, které mají zájem pracovat, ale zaměstnání aktivně nehledají, protože jsou přesvědčeny, že je nikdo nezaměstná	31
2.8	Podíl žen ve věku 20–64 let, které v současnosti nejsou ekonomicky aktivní, jež nehledají práci z důvodu péče o malé děti, seniory nebo nemocné příbuzné	33
2.9	Rozdíl v zaměstnanosti mužů a žen: rozdíl mezi mírou placené práce žen a mužů, osoby ve věku 20–64 let	33
3.	Zdraví a zdravotní péče	35
3.1	Podíl osob, které subjektivně hodnotí svůj zdravotní stav jako velmi dobrý nebo dobrý	35
3.2	Podíl osob, které trpí dlouhodobým zdravotním problémem nebo dlouhodobou nemocí.....	35
3.3	Podíl osob, které jsou ze zdravotních důvodů dlouhodobě omezeny v běžných činnostech.....	36
3.4	Duševní zdraví (WHO5-well-being index)	36
3.5	Podíl osob, které jsou ohroženy depresí	38
3.6	Neuspokojení zdravotních potřeb – praktický lékař, specialista	38
3.7	Neuspokojení zdravotních potřeb – stomatologická péče.....	38
3.8	Podíl osob, které v posledních 12 měsících navštívily praktického lékaře	39
3.9	Podíl osob, které v posledních 12 měsících navštívily zubaře	39
3.10	Podíl žen, které v posledních 12 měsících navštívily gynekologa.....	39
3.11	Podíl osob, které kouří.....	40
3.12	Podíl osob, které konzumují alkohol	41
3.13	Podíl osob, které nejsou registrovány u praktického lékaře.....	42
3.14	Podíl osob, které nejsou registrovány u zubaře.....	42
3.15	Průměrný věk žen při narození prvního dítěte	42
3.16	Podíl respondentů, kteří si nemohli dovolit léky na svoji léčbu.....	43
3.17	Podíl osob, které vnímají gambling jako významný problém ve svém okolí.....	44
3.18	Podíl osob, které vnímají drogy jako významný problém ve svém okolí.....	44
4.	Bydlení	45
4.1	Podíl osob žijících v domácnosti ve stavu bytové deprivace	45
4.2	Podíl osob žijících v domácnosti bez zavedené tekoucí (pitné) vody	46
4.3	Podíl osob žijících v domácnosti bez vlastní kuchyně nebo kuchyňského koutu	46

4.4	Podíl osob žijících v domácnosti bez zavedené elektřiny	46
4.5	Podíl osob žijících v domácnosti bez dostatečného vytápění.....	47
4.6	Podíl osob žijících v domácnosti bez připojení na kanalizaci či jímku	47
4.7	Přelidněné domácnosti	48
4.8	Průměrná plocha bytu (m ²) připadající na jednoho člena domácnosti	48
4.9	Podíl osob žijících ve vlastnickém bydlení	49
4.10	Podíl osob žijících v ubytovnách	49
4.11	Podíl osob v nájemním bydlení, které mají smlouvu na dobu neurčitou	50
4.12	Podíl osob žijících v domácnostech, které se v posledních 12 měsících stěhovaly	51
4.13	Podíl domácností, které vydávají více než 40 % svého disponibilního příjmu na náklady spojené s bydlením	52
4.14	Podíl domácností v nájemním bydlení, které vydávají více než 40 % svého disponibilního příjmu na nájemné.....	53
4.15	Nedoplatky na bydlení: Podíl domácností, které měly v posledních 12 měsících nedoplatky na nájemném nebo na splátkách hypotečního úvěru na bydlení.....	54
4.16	Nedoplatky na bydlení: Podíl domácností, které měly v posledních 12 měsících nedoplatky na službách spojených s bydlením	56
4.17	Podíl domácností žijících v obecních bytech	56
4.18	Podíl domácností, které pobírají dávky na bydlení.....	57
4.19	Podíl osob žijících v prostředí zatíženém problémy znečištění, špíny nebo jinými enviromentálními problémy	58
4.20	Podíl osob žijících v prostředí zatíženém kriminalitou, násilím nebo vandalismem	58
4.21	Podíl osob žijících v prostředí, kde jsou odpadky na ulici nebo poničené prostředky veřejné vybavenosti	59
4.22	Podíl osob v domácnostech, které žijí v prostředí, kde jsou všichni nebo většina sousedů Romové	59
4.23	Podíl osob žijících v bytech nebo domech, které považujeme za nevhodné z důvodu extrémní segregace, špatného zabezpečení, špatného hygienického stavu, špatného stavebně technického stavu	61
5.	Chudoba	63
5.1	Míra ohrožení chudobou.....	63
5.2	Míra ohrožení chudobou osob mladších 18 let	64
5.3	Podíl osob žijících v domácnosti, kde je závažná materiální deprivace.....	64
5.4	Podíl osob mladších 18 let žijících v domácnosti, kde je závažná materiální deprivace	66
5.5	Podíl osob v sociální a materiální deprivaci.....	67
5.6	Podíl domácností, které si nemohou dovolit 3 jídla denně pro každého člena domácnosti	68
5.7	Podíl domácností, které si nemohou dovolit školní pomůcky pro každé dítě	68

5.8	Podíl domácností, které si nemohou dovolit postel pro každého člena domácnosti	69
5.9	Mediánový příjem domácnosti (na osobu).....	69
5.10	Podíl osob, které jsou aktuálně v exekuci	70
5.11	Podíl zadlužených domácností.....	70
5.12	Podíl domácností s úsporami.....	70
6.	Diskriminace	72
6.1	Podíl osob, které se v posledních 12 měsících cítily být diskriminovány kvůli svému romskému původu v kterékoliv z oblastí zjišťovaných průzkumem	72
6.2	Podíl osob, které se cítily být diskriminovány a nahlásily poslední incident diskriminace z důvodu svého romského původu.....	73
6.3	Podíl osob, které byly v posledních 12 měsících vystaveny fyzickému násilí z důvodu romského původu.....	74
6.4	Podíl osob, které byly v posledních 12 měsících vystaveny obtěžování z důvodu romského původu.....	74
6.5	Podíl osob, které v posledních 12 měsících ohlásily poslední případ fyzického násilí, na celkovém počtu osob, které byly vystaveny takovému jednání.....	75
6.6	Podíl osob, které v posledních 12 měsících ohlásily poslední případ obtěžování, na celkovém počtu osob, které byly vystaveny takovému jednání.....	75
7.	Další oblasti	76
7.1	Podíl osob, které se účastní voleb	76
7.2	Podíl osob, které se účastní parlamentních voleb	76
7.3	Podíl osob ve věku od 65 let (65+), které nepobírají starobní důchod.....	77
7.4	Podíl dětí respondentů, které žijí v náhradní rodinné nebo ústavní péči	77
7.5	Podíl osob bez vlastního bankovního účtu	78
7.6	Podíl domácností bez bankovního účtu	78
7.7	Podíl domácností, které nejsou vybaveny počítačem	79
7.8	Podíl dětí (do 15 let), které žijí v domácnostech nevybavených počítačem	79
7.9	Podíl domácností, které nemají internet	80
7.10	Podíl osob, které byly v posledních 12 měsících na internetu	80
7.11	Index sociálního vyloučení.....	81
7.12	Důvěra ve veřejné instituce	82
7.13	Podíl osob, které se v posledním Sčítání lidu, domů a bytů přihlásily k romské národnosti.....	83
7.14	Znalost romštiny	84
8.	Sociodemografické charakteristiky výběrového souboru	85

Úvod

Následující text představuje výsledky (prvního) výběrového šetření romské populace realizovaného v rámci projektu Vytvoření systému sběru kvantitativních dat pro vyhodnocování situace Romů v české společnosti podpořeného z grantů Norska v rámci programu Fondů EHP a Norska 2014–2021.

Výsledky jsou prezentovány formou vyhodnocených indikátorů, jež jsme se zavázali sledovat. Cílem bylo vytvořit přehled hodnot těchto indikátorů, naměřených v rámci zmíněného výběrového šetření, a jejich srovnání s hodnotami naměřenými v obecné populaci v rámci standardních výběrových šetření realizovaných Českým statistickým úřadem, jako je Sčítání lidu, domů a bytů, Životní podmínky (EU-SILC) nebo Výběrové šetření pracovních sil.

Data byla sbírána během ledna až května 2022 a s respondenty staršími 16 let (včetně) bylo vyplněno 1 549 dotazníků (metoda PAPI: Pen-And-Paper-Interviewing). Sběr probíhal ve 14 krajích ČR v 54 okresech, 93 obcích a 313 tzv. základních sídelních jednotkách v rámci obcí. Vzorek byl konstruován jako vícestupňový náhodný výběr. Oporu vzorku představovala data ze SLDB 2011 a do konstrukce vzorku byly zahrnuty všechny kraje, okresy, obce a ZSJ, ve kterých se ve sčítání 2011 někdo přihlásil k romské národnosti, buď samostatně nebo v kombinaci s další národností anebo uvedl romský jazyk jako mateřský, obdobně buď samostatně nebo v kombinaci s dalším jazykem.

Domácnosti respondentů pak byly kontaktovány metodou náhodné procházky a výběr jednotlivých respondentů probíhal metodou nejbližších narozenin.

Respondentem se stala v kontaktované domácnosti náhodně vybraná osoba starší 16 let, která pozitivně odpověděla na jednu ze tří screeningových otázek (SC1A-SC3A) a byla ochotna s tazatelem vyplnit dotazník.

Č.	OTÁZKA	ODPOVĚĎ		Dále otázku
SC1A	Považujete se Vy osobně za Roma/Romku – cítíte se být Romem/Romkou?	- ano	1	SC4A
		- ne	2	SC2A
		- nevím	3	
SC2A	Umíte nebo alespoň rozumíte Vy osobně romsky?	- ano	1	SC4A
		- ne	2	SC3A
		- nevím	3	
SC3A	Umí nebo uměl alespoň jeden z Vašich rodičů romsky?	- ano	1	SC4A
		- ne	2	SC5A
		- nevím	3	
SC4A	Mohu s Vámi tedy udělat rozhovor – vyplnit dotazník?	- ano	1	1
		- ne	2	SC5A
		- nevím	3	

Parametry výběrového souboru

V následujících tabulkách uvádíme srovnání parametrů výběrového souboru s daty ze SLDB, nejprve z hlediska územní distribuce podle krajů a velikostní kategorie obce, následně z hlediska sociodemografických charakteristik. V prvním případě srovnáváme s daty ze SLDB 2011 i 2021, v druhém případě s daty ze SLDB 2021, protože jsme data sbírali v období, jež bezprostředně následovalo po sběru dat v rámci aktuálního sčítání.

Srovnání výběrového souboru a romské populace* dle SLDB 2011 a 2021 z hlediska územní distribuce v krajích ČR

Kraj	Výběrový soubor		SLDB 2011		SLDB 2021	
	počet respondentů	podíl v %	počet osob	podíl v %	počet osob	podíl v %
Hlavní město Praha	114	7,4	2 523	5,7	2 778	7,2
Jihočeský	108	7,0	2 516	5,7	2 135	5,5
Jihomoravský	89	5,7	3 027	6,8	2 919	7,5
Karlovarský	108	7,0	2 356	5,3	1 968	5,1
Královéhradecký	108	7,0	2 640	5,9	2 049	5,3
Liberecký	62	4,0	2 363	5,3	2 331	6,0
Moravskoslezský	249	16,1	6 870	15,5	6 126	15,8
Olomoucký	102	6,6	3 428	7,7	2 560	6,6
Pardubický	46	3,0	1 878	4,2	1 811	4,7
Plzeňský	46	3,0	2 152	4,8	1 628	4,2
Středočeský	94	6,1	4 260	9,6	3 898	10,1
Ústecký	372	24,0	7 896	17,8	6 509	16,8
Vysočina	18	1,2	1 138	2,6	969	2,5
Zlínský	33	2,1	1 326	3	1 027	2,7
Celkem	1 549	100,0	44 373	100	38 708	100,0

* Poznámka: Jako romskou populaci v SLDB identifikujeme osoby, které uvedly romskou národnost (samostatně nebo v kombinaci s další národností) nebo romský mateřský jazyk (samostatně nebo v kombinaci s dalším jazykem).

Z hlediska územní distribuce v krajích se výběrový soubor od dat SLDB 2021 významněji liší pouze v Ústeckém kraji, kde jsou respondenti nadreprezentováni o 7 p. b.

Srovnání výběrového souboru a romské populace* dle SLDB 2011 a 2021 z hlediska územní distribuce v obcích dle velikosti (podle počtu obyvatel)

Velikost obce dle počtu obyvatel	Výběrový soubor		SLDB 2011		SLDB 2021	
	počet respondentů	podíl v %	počet osob	podíl v %	počet osob	podíl v %
do 199	0	0,0	323	0,7	164	0,4
200 až 499	0	0,0	1 790	4,0	1 177	3,0
500 až 999	18	1,2	2 378	5,4	1 869	4,8
1 000 až 1 999	5	0,3	2 491	5,6	2 031	5,2
2 000 až 4 999	192	12,4	4 528	10,2	4 191	10,8
5 000 až 9 999	132	8,5	4 194	9,5	3 473	9,0
10 000 až 19 999	216	13,9	5 371	12,1	4 709	12,2
20 000 až 49 999	331	21,4	8 350	18,8	7 854	20,3
50 000 až 99 999	280	18,1	6 430	14,5	4 761	12,3
100 000 až 199 999	54	3,5	1 446	3,3	1 275	3,3
200 000 až 499 999	207	13,4	4 549	10,3	4 426	11,4
1 000 000 a více	114	7,4	2 523	5,7	2 778	7,2
Celkem	1 549	100,0	44 373	100,0	38 708	100,0

* Poznámka: Jako romskou populaci v SLDB identifikujeme osoby, které uvedly romskou národnost (samostatně nebo v kombinaci s další národností) nebo romský mateřský jazyk (samostatně nebo v kombinaci s dalším jazykem).

Z hlediska územní distribuce v obcích jsou respondenti ve výběrovém souboru oproti datům SLDB 2021 podreprezentováni v obcích do 2 000 obyvatel, a to o cca 10 p. b. Naopak nadreprezentováni jsou ve městech od 50 000 do 100 000 obyvatel, a to o cca 6 p. b. Obecně lze říci, že až na uvedené výjimky výběrový soubor odpovídá rozložení romské populace v území dle SLDB 2021.

Srovnání výběrového souboru a romské populace 16leté a starší* dle SLDB 2021 z hlediska sociodemografických charakteristik

Sociodemografické charakteristiky		Výběrový soubor		SLDB 2021 (osoby 16+)	
		počet respondentů	podíl v %	počet osob	podíl v %
Pohlaví	muž	812	52,4	16 184	52,5
	žena	737	47,6	14 672	47,6
	celkem	1 549	100,0	30 856	100,0
Věk	16–20	156	10,1	2 962	9,6
	21–25	142	9,2	3 235	10,5
	26–30	197	12,7	3 586	11,6
	31–35	143	9,2	3 366	10,9
	36–40	169	10,9	3 134	10,2
	41–45	124	8,0	3 113	10,1
	46–50	117	7,6	2 999	9,7
	51–55	111	7,2	2 515	8,2
	56–60	87	5,6	2 314	7,5
	61–65	88	5,7	1 757	5,7
	66–70	148	9,6	1 139	3,7
	71–75	55	3,6	541	1,8
	76–80	12	0,8	195	0,6
	celkem	1 549	100,0	30 856	100,0
Věk průměr		1 549	42,2	30 856	40,4
Vzdělání	nedokončená základní škola	148	9,6	2 885	11,3
	základní škola	814	52,6	13 423	52,5
	vyučen/a bez maturity	536	34,6	6 169	24,1
	střední odborná škola s maturitou	41	2,6	808	3,2
	gymnázium s maturitou	7	0,5	922	3,6
	pomaturitní, nástavba, konzervatoř	3	0,2	344	1,3
	vysokoškolské	0	0,0	1 033	4,0
	celkem	1 549	100,0	25 584	100,0
Počet členů domácnosti	1	150	9,7	1 989	6,4
	2	343	22,1	4 433	14,4
	3	303	19,6	5 643	18,3
	4	310	20,0	7 069	22,9

Sociodemografické charakteristiky		Výběrový soubor		SLDB 2021 (osoby 16+)	
		počet respondentů	podíl v %	počet osob	podíl v %
	5	250	16,1	5 385	17,5
	6	126	8,1	2 970	9,6
	7	49	3,2	1 689	5,5
	8	16	1,0	1 046	3,4
	9	2	0,1	632	2,0
	celkem	1 549	100,0	30 856	100,0

* Poznámka: Jako romskou populaci v SLDB identifikujeme osoby, které uvedly romskou národnost (samostatně nebo v kombinaci s další národností) nebo romský mateřský jazyk (samostatně nebo v kombinaci s dalším jazykem).

Z hlediska sociodemografických charakteristik je výběrovém souboru velmi podobný podíl mužů a žen, a stejně jako ve SLDB vyšší podíl vychází ve prospěch mužů. Ve výběrovém souboru je oproti datům SLDB 2021 více osob starších 66 let, a to o cca 8 p. b. a průměrný věk vychází o cca 2 roky vyšší. Ve výběrovém souboru jsou dále nadreprezentováni respondenti s vyučením či bez maturity, a to o cca 11 p. b., a zcela chybí vysokoškolsky vzdělané osoby, které ve SLDB 2021 představují 4 % romské populace. Co se týče počtu členů domácnosti, jsou ve výběrovém souboru nadreprezentovány domácnosti s nižším počtem členů – do 3 osob, a to celkem o cca 12 p. b.

Indikátory

Hodnoty indikátorů vyvozujeme podle jejich povahy z několika základů, nejčastěji a) z celku respondentů; N = 1 549; dále b) z celku domácností respondentů, kterých je stejný počet; c) z celku osob žijících v domácnosti s respondentem; N = 5 480. Kromě toho pracujeme hlavně v oblasti vzdělávání d) s počty dětí respondentů definovaných vztahem k respondentovi (dcera; syn apod.) a e) počty dětí žijících v domácnosti s respondentem definovaných věkem. Tyto počty se odvíjejí od dalších kritérií, jako je účast ve vzdělávání nebo určitá věková kategorie.

Vzhledem k pravděpodobnostnímu výběru respondentů a velikosti vzorku máme ambici výsledky, které vypovídají o respondentech, zobecnit na celou romskou populaci (vymezenou na základě sebeidentifikace nebo romského původu indikovaného jazykem), zatím ale nejsou uvedeny intervaly spolehlivosti (s výjimkou vybraných sociodemografických charakteristik – 8. část) a data nejsou převážena. **Uvedené hodnoty indikátorů jsou tedy platné pouze pro náš výběrový soubor.** Pokud v textu uvádíme spojení „romská populace“, máme tím na mysli výběrový soubor romské populace. Variantu odpovědi „nevím“ uvádíme a započítáváme do celku odpovědí tehdy, pokud představuje významovou kategorii nebo pokud je podíl této varianty na celku odpovědí významně vysoký.

Výsledky týkající se dětí můžeme zobecnit na děti romských respondentů, případně na děti žijící s romskými respondenty v domácnosti, nikoliv však na populaci romských dětí. Pro zamýšlené opakované šetření a monitorování změn (srovnávání výsledků) v čase považujeme tento přístup za korektní a použitelný.

Vzhledem k tomu, že etnickou příslušnost či původ ostatních členů domácnosti respondenta jsme přímo nesledovali, nezahrnujeme je automaticky pod označení „romská populace“, ale tam, kde je to vzhledem ke konstrukci indikátoru vhodné, uvádíme kromě výsledků za respondenty i výsledky za všechny osoby v domácnosti. Týká se to zejména indikátorů v oblastech 4. Bydlení a 5. Chudoba. To však nabádá k jisté obezřetnosti při srovnávání s hodnotami za obecnou populaci, protože ty jsou obvykle vyjadřovány ze základu všech osob v domácnosti. Nicméně, z dat jednak vyplývá, že rozdíly mezi hodnotami indikátorů vyjádřenými ze základu respondentů a ze základu všech osob žijících s romským respondentem v domácnosti jsou nepodstatné, maximálně ve výši rozdílu několika málo procentních bodů. A dále, naměřené rozdíly mezi romskou a obecnou populací jsou v drtivé většině případů tak velké, mnohdy se lišící řádově, že odlišná konstrukce srovnávaných populací nemá na naměřené rozdíly významný vliv.

Indikátory jsou řazeny podle tematických oblastí a očíslovány, z jejich pořadí však nelze usuzovat na důležitost. Samostatně jsou vyhodnoceny indikátory pro oblasti: 1. Vzdělání; 2. Trh práce; 3. Zdraví a zdravotní péče; 4. Bydlení; 5. Chudoba a 6. Diskriminace. 7. kapitola zahrnuje indikátory, které nejsou zařaditelné do žádné z ucelených oblastí. Jako 8. je uvedena kapitola, která výběrový soubor popisuje z hlediska sociodemografických charakteristik.

Názvy podkapitol přesně odpovídají názvům sledovaných indikátorů. Obvykle uvádíme jejich definici – způsob výpočtu, dále základ, ze kterého je hodnota počítána, tabulku výsledků a výslednou hodnotu indikátoru, včetně srovnání s hodnotou za obecnou populaci, pokud je známa. V některých případech je soubor obsahově příbuzných indikátorů vyhodnocen souhrnně v jedné tabulce.

U některých indikátorů je uvedeno, že jsou tzv. „headlinové“, což znamená, že jejich sledování vychází z doporučení EU formulovaných v dokumentu Rámec pro monitorování iniciativy EU v oblasti rovnosti a začleňování Romů po roce 2020. Indikátory, pro které není k dispozici srovnatelná hodnota za obecnou populaci, jsou většinou ty, které považujeme za tzv. národně specifické, jež poukazují na výskyt společensky nežádoucích jevů a situaci zkoumané populace dobře popisují či ilustrují. Jde například o podíl osob žijících v ubytovnách; se zkušeností s exekucemi; v důchodovém věku, které nepobírají starobní důchod apod.

Text byl vytvořen primárně pro interní potřeby projektu. Případné chyby nelze vyloučit a jdou zcela na vrub autorů.

1. Vzdelávání

1.1 Podíl dětí ve věku od 3 let do dosažení věku povinné školní docházky, které navštěvují předškolní vzdělávání

Jedná se o headlinový indikátor, jehož hodnota vyjadřuje podíl dětí ve věku od 3 let do dosažení věku povinné školní docházky, které navštěvují MŠ nebo přípravnou třídu, na celku dětí ve věku 3–6 let. Jeho základ tvoří vlastní děti respondenta ve věku 3–6 let, které žijí ve společné domácnosti s respondenty. V našem souboru je takových dětí 304.

Tabulka č. 1 Navštěvuje dítě mateřskou školu nebo nějaké jiné zařízení?

Děti 3–6 let	Počet	Podíl v %
Ano	126	41,4
Ne	178	58,6
Celkem	304	100,0

Hodnota indikátoru, tedy podíl dětí ve věku 3–6 let, které navštěvují mateřskou školu nebo nějaké jiné zařízení předškolního vzdělávání, je v našem souboru 41,5 %. **V obecné populaci v roce 2020 byl tento podíl 88,5 %** (Statistická ročenka ČR, 2021).

Tabulka č. 2 O jaký typ předškolního zařízení se jedná?

	Počet	Podíl v %
Jesle	1	0,8
Mateřská škola	110	87,3
Přípravná třída (na ZŠ)	14	11,1
Ostatní	1	0,8
Celkem	126	100,0

Jak ukazuje tabulka č. 2, převážná část dětí ve věku 3–6 let (žijících ve společné domácnosti s respondenty) navštěvujících předškolní vzdělávání navštěvuje mateřskou školu.

1.2 Podíl dětí ve věku od 3 let do dosažení věku povinné školní docházky, které navštěvují mateřskou školu, kde jsou „všichni nebo většina spolužáků Romové“

Hodnota indikátoru vyjadřuje podíl dětí ve věku od 3 let do dosažení věku povinné školní docházky, které podle vyjádření respondenta navštěvují mateřskou školu, kde jsou „všichni nebo většina spolužáků Romové“.

Tabulka č. 3 Kolik dalších romských dětí je v mateřské škole?

	Počet	Podíl v %	Kum v %
Všechny děti, které tam s ním chodí, jsou romské děti	4	3,6	3,6
Většina jsou romské děti	12	10,9	14,5
Jen některé děti jsou romské	85	77,3	91,8
Žádné děti, které tam s ním chodí, nejsou romské děti	5	4,6	96,4
Nevím, nedokážu posoudit	4	3,6	100,0
Celkem	110	100,0	

Hodnota indikátoru, tedy podíl dětí, které navštěvují mateřskou školu, kde jsou „všichni nebo většina spolužáků Romové“, je v našem souboru 14,5 %. Na úrovni MŠ se tedy převážná většina dětí romských respondentů ještě nesetkává s tím, co lze označit za segregované vzdělávání. Pro obecnou populaci nemáme k dispozici srovnatelný údaj.

1.3 Podíl osob ve věku 15–18 let, které navštěvují vzdělávací program na vzdělávací úrovni ISCED 3 (vyšší sekundární vzdělávání)

ISCED 3 (vyšší sekundární vzdělávání) zahrnuje střední vzdělávání s maturitní zkouškou, střední vzdělávání s výučním listem, střední vzdělávání bez maturity nebo výučního listu (ukončené závěrečnou zkouškou), včetně odpovídajících ročníků konzervatoří a víceletých gymnázií.

Z celkového počtu vlastních dětí (žijících ve společné domácnosti s respondenty) je ve sledované věkové kategorii 291 dětí. Jak ukazuje následující tabulka, 83 z nich je již mimo vzdělávací systém a 146 je ve vzdělávacím programu, který odpovídá ISCED 3.

Tabulka č. 4 Typ vzdělávacího programu, který navštěvují děti respondentů ve věkové kategorii 15–18 let

Děti respondentů 15–18 let (žijící ve společné domácnosti)	Počet	Podíl v %
Základní škola	62	21,3
Učiliště nebo střední odborná škola	145	49,8
Gymnázium (včetně víceletých)	1	0,3
Mimo vzdělávací systém	83	28,5
Celkem	291	100,0

Hodnota indikátoru, tedy podíl dětí ve věku 15–18 let, které navštěvují vzdělávací program na vzdělávací úrovni ISCED 3 (vyšší sekundární vzdělávání), je v našem souboru 50,2 % (146/291). V obecné populaci byl tento podíl v roce 2020 81,8 % (Statistická ročenka ČR, 2021).

Pozn.: Dalšíh 30 dětí respondentů navštěvuje střední školu, ale je jim méně než 15 anebo více než 18 let.

1.4 Podíl osob ve věku 19–24 let, které navštěvují vzdělávací program na vzdělávací úrovni ISCED 5 nebo vyšší (terciární vzdělávání)

ISCED 5 zahrnuje vyšší odborné nebo vysokoškolské studium. Indikátor nelze vyhodnotit, protože v našem souboru (respondentů a jejich dětí) ve věkové kategorii 19–24 let nejsou osoby, které by navštěvovaly uvedené vzdělávací programy.

1.5 Podíl osob ve věku 16–24 let, které se účastní vzdělávání

1.6 Podíl osob ve věku 25–64 let, které se účastní vzdělávání

Hodnota indikátoru je odvozena od počtu osob v dané věkové kategorii, které se v posledních 4 týdnech před dotazováním účastnily formálního nebo neformálního vzdělávání či výcviku na celkovém počtu osob v dané věkové kategorii.

Osob (respondentů), kterým bylo v době šetření 16–24 let, je v našem souboru celkem 261, osob ve věku 25–64 let 1 057. Následující tabulka ukazuje tyto údaje pro obě věkové kategorie zvlášť.

Tabulka č. 5 Byl(a) jste v posledních 4 týdnech učněm nebo studentem v rámci školského systému?

Respondenti	Osoby 16–24 let		Osoby 25–64 let	
	počet	podíl v %	počet	podíl v %
Ano, studuji v denním studiu.	47	18,0	2	0,2
Ano, studuji v kombinovaném či dálkovém studiu.	5	1,9	9	0,9
Absolvoval(a) v posledních 4 týdnech nějaký vzdělávací kurz, seminář, workshop	4	1,5	23	2,2
Ne	205	78,6	1 023	96,7
Celkem	261		1 057	

Hodnota indikátoru, tedy podíl osob (respondentů) ve věku 16–24 let, které se účastnily vzdělávání, je **21,4 %**. V obecné populaci to bylo v roce 2021 (Eurostat) 73,9 %. (Pozn.: Hodnota pro obecnou populaci je pro kategorii 15–24.)

Hodnota indikátoru, tedy podíl osob ve věku 25–64 let, které se účastnily celoživotního vzdělávání či vzdělávání dospělých, je v našem souboru **3,3 %**. V obecné populaci to bylo v roce 2021 dle Eurostatu 5,8 % (hodnota však od roku 2012 vykazuje trvalý pokles).

1.7 Podíl osob ve věku 20–24 let, které dosáhly alespoň vyššího sekundárního vzdělání (ISCED 3+)

1.8 Podíl osob ve věku 30–34 let, které dosáhly terciárního vzdělání (ISCED 5+)

1.9 Podíl osob ve věku 20–64 let, které dosáhly nejvýše nižšího sekundárního vzdělání (ISCED 0–2)

Nejdřív se podívejme na strukturu celého našeho souboru (N= 1 549) z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání.

1. Vzdělávání

Tabulka č. 6 Nejvyšší dosažené vzdělání

	Počet	Podíl v %	Kum v %
Nedokončená základní škola	148	9,6	9,6
Základní škola	680	43,9	53,5
Střední, obor praktická škola	134	8,7	62,2
Vyučen/a bez maturity	466	30,1	92,3
Střední odborná škola bez maturity	70	4,5	96,8
Střední odborná škola s maturitou	41	2,6	99,4
Gymnázium s maturitou	7	0,5	99,9
Konzervatoř	2	0,1	100,0
Pomaturitní studium	1	0,0	
Celkem	1 549	100,0	

Hodnoty sledovaných tří indikátorů jsou vyvozovány vždy z celku osob v dané věkové kategorii. První indikátor je zároveň tzv. headlinovým.

Tabulka č. 7 Nejvyšší dosažené vzdělání pro věkové kategorie 20–24, 30–34 a 20–64 let (podíl v %)

Osoby ve věkové skupině	20–24 let	30–34 let	20–64 let
Nedokončená základní škola	5,1	5,9	7,2
Základní škola	45,2	37,4	42,3
Střední, obor praktická škola	7,0	9,9	8,7
Vyučen/a bez maturity	35,7	34,5	32,9
Střední odborná škola bez maturity	3,8	7,6	5,3
Střední odborná škola s maturitou	1,9	4,1	3,1
Gymnázium s maturitou	1,3	0,6	0,5
Konzervatoř	–	–	0,1
Pomaturitní studium	–	–	0,1
Celkem (N)	157	171	1 214

Hodnota prvního indikátoru, tedy podíl osob ve věku 20–24 let, které dosáhly alespoň vyššího sekundárního vzdělání (ISCED 3+), je v našem souboru 42,7 %. V obecné populaci byl tento podíl v roce 2021 89,3 % (Eurostat).

Hodnota druhého indikátoru, tedy podíl osob ve věku 30–34 let, které dosáhly terciárního vzdělání na úrovni ISCED 5+ (kromě VŠ zahrnuje VOŠ a konzervatoře), je v našem souboru 0 %. To ale

neznamená, že by se v romské populaci nevyskytovaly osoby s tímto stupněm vzdělání, pouze je jejich výskyt tak řídký, že je obtížné zachytit je výběrovým šetřením (o dané velikosti vzorku cca 1500 osob). V obecné populaci byl tento podíl v roce 2021 36,5 % (Eurostat).

Hodnota třetího sledovaného ukazatele, tedy podíl osob ve věku 20–64 let, které dosáhly nejvýše nižšího sekundárního vzdělání (ISCED 0–2), což znamená nejvýše dokončené základní vzdělání, je v našem souboru 58,2 %. V obecné populaci byl tento podíl v roce 2021 6,0 % (Eurostat).

Doplňme, že osob s nedokončeným základním vzděláním ve věkové kategorii 20–64 let je 7,2 %.

1.10 Podíl osob ve věku nad 16 let, které ukončily vzdělávání před dovršením 16 let

Hodnota indikátoru je odvozena od počtu osob ve věku nad 16 let, které ukončily vzdělávání před dovršením 16 let z celkového počtu osob ve věku nad 16 let.

Tabulka č. 8 A kolik Vám bylo let, když jste ukončil(a) vzdělání/přestal(a) chodit do školy?

Osoby 16+	Počet	Podíl v %	Kum v %
13 a méně	28	1,8	1,8
14	206	13,3	15,1
15	480	31,0	46,1
16	134	8,7	54,8
17	136	8,8	63,6
18	319	20,6	84,2
19	144	9,3	93,5
20	37	2,4	95,9
21 a více	6	0,4	96,3
Ještě chodí do školy	32	2,1	98,4
Neví/Nechce uvést	27	1,7	100,0
Celkem	1 549	100,0	

Hodnota indikátoru, tedy podíl osob ve věku nad 16 let, které ukončily vzdělávání před dovršením 16 let, je **46,1 %**. Pro obecnou populaci nemáme k dispozici srovnatelný údaj.

Pozn.: Podíl osob, které uvedly, že vzdělání ukončily dovršením 18 let, je celkem 84 %.

1.11 Osoby předčasně opouštějící vzdělávací systém

Jedná se o indikátor, jehož hodnota vyjadřuje počet osob ve věku 18–24 let, které dosáhly nejvýše nižšího sekundárního vzdělání (ISCED 0–2) a neúčastní se vzdělávání ani výcviku (formálního, neformálního) v posledních 4 týdnech, na celku osob ve věku 18–24 let.

Celkový počet osob ve věku 18–24 let je v našem souboru 202.

Tabulka č. 9 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Osoby ve věku 18–24 let	Počet	Podíl v %	Kum v %
Nedokončená základní škola	11	5,4	5,4
Základní škola	94	46,5	51,9
Střední, obor praktická škola	19	9,4	61,3
Vyučen/a bez maturity	68	33,7	95,0
Střední odborná škola bez maturity	7	3,5	98,5
Střední odborná škola s maturitou	2	1,0	99,5
Gymnázium s maturitou	1	0,5	100
Celkem	202	100,0	

Hodnota indikátoru, tedy podíl osob ve věku 18–24 let, které dosáhly nejvýše nižšího sekundárního vzdělání (ISCED 0–2), tzn. nejvýše dokončeného základního vzdělání, a neúčastní se vzdělávání ani výcviku, je v našem souboru **61,3 %**. V obecné populaci byl v roce 2021 podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém v roce 6,4 % (Eurostat).

1.12 Podíl dětí ve věku 6–15 let, které navštěvují školu, kde jsou „všichni nebo většina spolužáků Romové“

Jde o headlinový indikátor, který v našem případě vyjadřuje podíl vlastních dětí respondentů ve věku 6–15 let žijících s respondenty v domácnosti, u kterých respondent uvedl, že chodí na základní školu, kde jsou všechny děti nebo většina dětí romské, na celku těchto dětí. Vlastních dětí respondentů ve věku 6–15 let žijících s respondenty ve společné domácnosti, které navštěvují základní školu, je v našem souboru celkem 696.

Tabulka č. 10 Jak mnoho dalších romských dětí/žáků/studentů chodí s Vaším dítětem do školy?

	Počet	Podíl v %	Kum v %
Všichni žáci/uční/studenti, kteří tam s ním chodí, jsou Romové	2	0,3	0,3
Většina žáků/učňů/studentů jsou Romové	106	15,2	15,5
Jen někteří žáci/uční/studenti jsou Romové	375	53,9	69,4
Žádní žáci/uční/studenti, kteří tam s ním chodí, nejsou Romové	45	6,5	75,9
Nevím, nedokážu posoudit	168	24,1	100,0
Celkem	696	100,0	

Hodnota indikátoru, tedy podíl dětí, které navštěvují školu, kde jsou „všichni nebo většina spolužáků Romové“, je v našem souboru **15,8 %**. Pro obecnou populaci nemáme k dispozici srovnatelný údaj.

1.13 Podíl dětí, které pravidelně (alespoň 1x týdně) navštěvují organizované volnočasové aktivity

Hodnota indikátoru je odvozena od počtu vlastních dětí navštěvujících základní školu, u kterých respondent uvedl, že navštěvují organizované volnočasové aktivity, včetně vzdělávacích/ počet vlastních dětí respondenta navštěvujících ZŠ.

Tabulka č. 11 Mimoškolní aktivity

Děti respondentů (žijící s respondenty ve společné domácnosti) a navštěvující ZŠ	Počet	Podíl v %
Dítě alespoň jednou týdně chodí do nějakého zařízení = Ano	114	16,3
Dítě alespoň jednou týdně chodí k soukromému učiteli = Ano	14	2,0
Dítě se alespoň jednou týdně doučuje ve školních předmětech = Ano	52	7,5
Dítě chodí do místní klubovny, nízkoprahového klubu atd. = Ano	74	10,6
Dítě chodí do nějakého zařízení, ale nevím přesně kam = Ano	25	3,6
Dítě tráví volný čas doma nebo venku = Ano	538	77,1

Dětí respondentů žijících ve společné domácnosti, které navštěvují základní školu, je celkem 712. Pro správnou interpretaci výsledků týkajících se mimoškolních aktivit dětí je třeba uvést, že u této otázky na mimoškolní aktivity bylo možné souběžně uvést více odpovědí. **Ze všech dětí navštěvujících základní školu jich více než jedna třetina (252 dětí ze 712 = 35 %) navštěvuje organizované volnočasové aktivity.** Pro obecnou populaci nemáme k dispozici srovnatelný údaj.

1.14 Podíl rodičů, kteří si pro své děti (alespoň pro část svých dětí) přejí vyšší vzdělání, než mají sami

Indikátor vyjadřuje počet osob, které mají vlastní děti na základní škole a přejí si alespoň pro některé z nich vyšší vzdělání, než jakého dosáhli sami, na celku osob, které mají vlastní děti na základní škole.

Osob, které mají vlastní děti na základní škole, je celkem 281. Údaj sledujeme jen ve vztahu k vlastním dětem respondentů, které s nimi žijí ve společné domácnosti.

Podíl rodičů, které mají vlastní děti na základní škole a přejí si alespoň pro některé z nich vyšší vzdělání, než jakého dosáhli sami, je 87 %.

Hodnota za obecnou populaci není k dispozici.

1.15 Podíl rodičů, kteří si pro své děti (alespoň pro část svých dětí) přejí, aby dosáhly středoškolského vzdělání s maturitou nebo vyššího

Hodnota indikátoru vyjadřuje počet osob, které mají vlastní děti na základní škole, a přejí si, aby alespoň některé z nich dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou nebo vyššího, na celku osob, které mají vlastní děti na základní škole.

Tabulka č. 12 **Jakého vzdělání byste si přál(a), aby dosáhlo vaše dítě, které teď chodí na základní školu?**

	Počet	Podíl v %
Ukončená základní škola	13	4,6
Vyučen/a bez maturity	84	29,9
Střední odborná škola bez maturity	19	6,8
Střední odborná škola s maturitou	104	37,0
Gymnázium s maturitou	7	2,5
Konzervatoř, pomaturitní, VOŠ	9	3,2
Vysoká škola (Bc., Mgr., Ing., Dr., Ph.D.)	16	5,7
Nevím	29	10,3
Celkem	281	100,0

Podíl respondentů, kteří mají vlastní děti na základní škole (N=281) a přejí si, aby alespoň některé z nich dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou nebo vyššího, je 48,4 %.

Na stejnou otázku se lze podívat také z hlediska dětí, které v době šetření navštěvují základní školu, což ukazuje následující tabulka č. 13.

Tabulka č. 13 Jaké vzdělání přeje dítěti, které teď chodí na základní školu, jeho rodič?

Děti respondentů navštěvujících ZŠ (žijící ve společné domácnosti)	Počet	Podíl v %
Ukončené základní vzdělání	25	3,5
Vyučen/a bez maturity	231	32,4
Střední odborná škola bez maturity	73	10,3
Střední odborná škola s maturitou	232	32,6
Gymnázium s maturitou	12	1,7
Konzervatoř, pomaturitní, VOŠ	17	2,4
Vysoká škola (Bc., Mgr., Ing., Dr., Ph.D.)	26	3,7
Nevím	96	13,5
Celkem	712	100,0

Podíl dětí respondentů navštěvujících základní školu, kterým respondenti přejí, aby dosáhly středoškolského vzdělání s maturitou nebo vyššího, je 40,4 %. Hodnota za obecnou populaci není k dispozici.

1.16 Podíl osob, které dosáhly vyššího vzdělání než jejich rodiče

Hodnota indikátoru vyjadřuje počet osob, které dosáhly vyššího vzdělání, než jaké mají nebo měli jejich rodiče (resp. vzdělanější z obou rodičů) na celkový počet osob (respondentů).

Pokud indikátor vyhodnotíme dle definice a srovnáme dosažené vzdělání respondenta vždy pouze s tím z rodičů, který dosáhl vyššího vzdělání, pak zjišťujeme, že **27,4 % respondentů dosáhlo vyššího vzdělání než jeho rodič s vyšším dosaženým vzděláním.**

Tabulka č. 14 Vzdělání respondenta a jeho vzdělanějšího rodiče

Nejvyšší dosažené vzdělání rodiče respondenta (%)	Nejvyšší dosažené vzdělání respondenta (%)					
	nedokončená základní škola	základní škola	střední praktická škola	vyučen(a) / SOŠ bez maturity	maturita	celkem
Nedokončená základní škola	4,1	7,2	0,8	1,1	0,0	13,2
Základní škola	3,6	26,1	3,7	12,0	0,3	45,6
Střední praktická škola	0,2	2,3	2,3	3,9	0,5	9,0
Vyučen(a) / SOŠ bez maturity	0,2	7,6	1,8	18,2	1,6	29,4
Maturita	0,0	0,4	0,2	0,9	0,9	2,3
VŠ	0,0	0,1	0,0	0,3	0,1	0,5
Celkem	8,1	43,6	8,7	36,2	3,3	100,0

1.17 Podíl osob starších 16 let s nedokončeným základním vzděláním

Hodnota indikátoru vyjadřuje podíl osob (respondentů) ve věku 16+, kteří jako své nejvyšší dokončené vzdělání uvedli „nedokončená základní škola“. Respondentům byla zároveň kladena kontrolní otázka, v jaké třídě takovou školu ukončili.

Nedokončenou základní školu jako své nejvyšší vzdělání uvedlo 148 respondentů, což představuje 9,6 % všech respondentů. Srovnatelná hodnota za obecnou populaci zatím není k dispozici. Přehled tříd, v jaké školu ukončili, přináší následující tabulka.

Tabulka č. 15 Respondenti s nedokončenou základní školou podle třídy ukončení

Třída ukončení základní školy	Počet	Podíl v %
5. třída	8	5,4
6. třída	50	33,8
7. třída	66	44,6
8. třída	20	13,5
9. třída	1	0,7
Neví/nechce uvést	3	2,0
Celkem	148	100,0

1.18 Podíl osob starších 16 let, které navštěvovaly jinou než běžnou základní školu

Hodnota indikátoru vyjadřuje podíl osob (respondentů) ve věku 16+, které navštěvovaly jinou než běžnou základní školu, na celku osob.

Vzhledem k chybnému použití filtrovacích otázek při sběru dat nelze indikátor zatím vyhodnotit.

1.19 Podíl dětí ve věku 6–15 let, které navštěvují jinou než běžnou základní školu

Hodnota indikátoru vyjadřuje podíl vlastních dětí respondentů ve věku 6–15 let, žijících s respondenty v domácnosti, které se účastní základního vzdělávání a zároveň navštěvují jinou než běžnou základní školu, na celku těchto dětí.

Dětí respondentů ve věku 6–15 let, které se účastní základního vzdělávání, je v našem souboru 696, z toho 56 navštěvuje podle vyjádření respondenta jinou než běžnou základní školu. **Hodnota indikátoru, tedy podíl dětí respondentů ve věku 6–15 let, kteří navštěvují jinou než běžnou základní školu, je 8 %.** Srovnatelná hodnota za obecnou populaci zatím není k dispozici.

2. Trh práce

2.1 Podíl osob ve věku 20–64 let, které samy jako svou hlavní aktivitu uvedly „placenou práci“ (ať už na celý nebo zkrácený úvazek, ad hoc práci, samostatně výdělečnou činnost či příležitostnou práci v posledních 4 týdnech)

Jedná se o headlinový indikátor, který vyjadřuje podíl osob ve věku 20–64 let, které uvedly, že:

- A. mají placenou práci nebo podnikají;
- B. placenou práci nemají, ale v posledních 4 týdnech pracovaly za finanční odměnu.

Tabulka č. 16 **Zaměstnanost osob ve věku 20–64 let**

	Počet	Podíl v %
Má placenou práci	575	47,3
Nemá placenou práci, ale pracoval v posledních 4 týdnech	28	2,3
Nemá placenou práci ani nepracoval v posledních 4 týdnech*	612	50,4
Celkem	1 215	100,0

* Pozn. Zahrnuje 6 osob (0,5 %), které odpověděly, že nemají placenou práci a současně, že nevědí nebo nechtějí uvést, jestli pracovaly v posledních 4 týdnech.

Celkem pracuje 49,6 % romské populace ve věku 20–64 let, což je nižší podíl ve srovnání s mírou zaměstnanosti (podílem zaměstnaných) v obecné populaci, která pro stejnou věkovou kategorii v roce 2021 dosahovala 80 %.

Pozornost jsme věnovali také šedé ekonomice, kterou může indikovat podíl osob, jež pracují bez písemně uzavřené pracovní smlouvy. To se týká celkem 6,8 % zaměstnanců (a další 1,6 % uvedlo, že neví, zda takovou smlouvu má).

2.2 Podíl osob ve věku 20–64 let, které pracují na plný úvazek, na celkovém počtu osob, které deklarovaly jako hlavní pozici na trhu práce „placenu práci“

Vzhledem k nesrovnalostem v datech indikátor zatím nevyhodnocujeme.

2.3 Podíl osob ve věku 20–64 let, které jsou zaměstnány na dobu určitou, na celkovém počtu zaměstnaných v dané věkové kategorii

Jedná se o indikátor, který vyjadřuje nejistotu zaměstnání. Pro obecnou populaci je sledován dvěma způsoby – jako podíl na celkové zaměstnanosti a dále jako podíl na zaměstnancích. V romské populaci činí podíl zaměstnanců téměř 90 % celkové zaměstnanosti, a proto se obě hodnoty příliš neliší – v obou variantách je zřetelný výrazně vyšší podíl dočasných smluv, než je tomu u obecné populace ČR.

A. Podíl na celkové zaměstnanosti pro danou věkovou kategorii (tedy na celkovém počtu osob, které uvedly, že mají práci, včetně podnikání)

Tabulka č. 17 **Struktura zaměstnaných a pracovní smlouvy zaměstnanců (ve věku 20–64 let)**

		Počet	Podíl v %
Zaměstnanci	na dobu určitou	196	34,1
	na dobu neurčitou	265	46,1
	nevědí*	19	3,3
	bez smlouvy	35	6,1
Podnikatelé a OSVČ		60	10,4
Celkem		575	100,0

* Pozn. Zahrnuje 8 osob, které odpověděly, že nevědí, zda mají písemnou pracovní smlouvu, a 11 osob, které smlouvu mají, ale nevědí, na jakou dobu byla uzavřena.

Hodnota indikátoru dle definice A., tedy podíl zaměstnanců se smlouvou na dobu určitou na celkové zaměstnanosti, dosahuje **34,1 %**, což je více než v obecné populaci (5,3 % v roce 2021)¹.

¹ Podíl nezahrnuje 5 osob, které mají jiný hlavní status na trhu práce než „zaměstnanec“ a současně uvedly, že mají uzavřenou pracovní smlouvu na dobu určitou. Jejich započítáním by se podíl zvýšil na 35,0 %).

2. Trh práce

B. Podíl na zaměstnancích – indikátor se vztahuje pouze k osobám v dané věkové kategorii, které jsou v postavení zaměstnanců (nikoliv OSVČ či podnikatelé)

Tabulka č. 18 Pracovní smlouvy zaměstnanců (ve věku 20–64 let)

	Počet	Podíl na zaměstnancích (%)
Na dobu určitou	196	38,1
Na dobu neurčitou	265	51,5
Nevědí*	19	2,1
Bez smlouvy	35	8,3
Zaměstnanci celkem	515	100,0

* Pozn. Zahnuje 8 osob, které odpověděly, že nevědí, zda mají písemnou pracovní smlouvu, a 11 osob, které smlouvu mají, ale nevědí, na jakou dobu byla uzavřena.

Hodnota indikátoru dle definice B., tedy podíl zaměstnanců, kteří mají uzavřenou smlouvu na dobu určitou, dosahuje 38,1 % na celkovém počtu zaměstnanců. To je vyšší hodnota než pro obecnou populaci – v roce 2021 mělo v ČR uzavřenu smlouvu na dobu určitou 6,3 % zaměstnanců.

2.4 Míra nezaměstnanosti osob ve věku 20–64 let

Jedná se o specifickou míru nezaměstnanosti pro osoby v dané věkové kategorii 20–64 let. Míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl nezaměstnaných na pracovní síle. Pracovní sílu (ekonomicky aktivní) tvoří osoby zaměstnané a nezaměstnané.

Indikátor je založen na definici nezaměstnanosti dle Mezinárodní organizace práce (ILO), podle níž jsou za nezaměstnané považovány ty osoby, které současně (a) neměly žádné zaměstnání, (b) aktivně hledaly práci a (c) byly schopny nastoupit do 2 týdnů.

Tabulka č. 19 Postavení respondentů na trhu práce (osoby ve věku 20–64 let)

		Status na trhu práce	Počet osob
Mají placenou práci		zaměstnaní	575
Nemají placenou práci	hledali zaměstnání a současně jsou schopni nastoupit během 14 dnů	nezaměstnaní	77
	nehledali zaměstnání a/nebo nejsou schopni nastoupit během 14 dnů	ekonomicky neaktivní	563
Celkem			1 215

Většina osob, které nemají placenou práci, aktivně nehledají zaměstnání, a proto nesplňují definici nezaměstnanosti dle ILO. A to přesto, že se z velké části jedná o osoby, které se samy označily za nezaměstnané a/nebo byly evidované na úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání. Pokud osoba práci nemá, ale novou práci nehledá a/nebo není schopna do ní v blízké době nastoupit, je považována nikoliv za nezaměstnanou, nýbrž za ekonomicky neaktivní.

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že ekonomicky aktivních bylo 652 osob, které buď byly zaměstnané (575 osob), nebo nezaměstnané dle ILO (77 osob).

Výpočet míry nezaměstnanosti:

$$\text{míra nezaměstnanosti} = 77 (\text{nezaměstnaní}) / 652 (\text{pracovní síla}) * 100 \% = 11,8 \%$$

Míra nezaměstnanosti romské populace ve věku 20–64 let dosahuje 11,8 %; pro populaci ČR ve stejné věkové kategorii je hodnota indikátoru nižší – v roce 2021 dosahovala 2,8 %.

2.5 Registrovaná nezaměstnanost (podíl nezaměstnaných osob)

Indikátor vyjadřuje podíl osob, které jsou evidovány jako uchazeči o zaměstnání na Úřadu práce ČR, na populaci ve zvolené věkové kategorii. Z důvodu sjednocení s dalšími indikátory v oblasti trhu práce sledujeme pro osoby ve věku 20–64 let.

Tabulka č. 20 **Evidence na Úřadu práce ČR**

	Počet	Podíl v %
Mají placenou práci (zaměstnaní)	575	47,3
Nemají placenou práci		
→ evidovaní na ÚP ČR	317	26,1
→ nejsou v evidenci ÚP ČR	323	26,6
Celkem osoby ve věku 20–64 let	1 215	100,0

Na ÚP ČR je registrováno 26,1 % romské populace ve věku 20–64 let, což je ve srovnání s obecnou populací ČR vyšší podíl (v roce 2021 bylo na ÚP evidováno 3,9 % osob v dané věkové kategorii). (Pozn. Pro populaci 16–64 let dosahuje indikátor podobné hodnoty (25,6 %)).

2.6 Podíl mladých lidí ve věku 16–29 let, jejichž hlavní aktivitou není zaměstnání (práce), škola nebo odborná příprava (NEET)

Jedná se o tzv. headlinový indikátor, který vyjadřuje podíl osob v dané věkové kategorii bez vazby na pracovní trh nebo vzdělávání. Podle definice Eurostatu se jedná o osoby, které splňují současně následující dvě podmínky: (1) nejsou zaměstnané a (2) nezúčastnily se žádného (formálního nebo neformálního) vzdělávání nebo odborného výcviku v posledních 4 týdnech.

Pro účely konstrukce indikátoru zahrnujeme mezi zaměstnané také osoby, které sice nemají placenou práci, ale v posledních 4 týdnech pracovaly za odměnu.

Placenou práci má třetina (33,1 %) respondentů populace ve věku 16–29 let. Dvě třetiny jsou tedy mimo trh práce, nejčastěji jsou na mateřské či rodičovské dovolené (31,9 %), případně nezaměstnaní (16,1 %). 12,4 % uvedlo jako svoji aktivitu denní studium.

Tabulka č. 21 **Aktivita mladých lidí**

	Počet	Podíl v %	
Má placenou práci	142	33,1	45,5 %
Denní studium (žák, učeň, student)	53	12,4	
Nezaměstnaný	69	16,1	55,5 %
Na MD/RD	137	31,9	
V domácnosti, pečuje	17	4,0	
V plném inv. důchodu	5	1,2	
Ostatní (jiné + pomoc v rod. firmě)	6	1,4	
Celkem	429	100,0	

Několik respondentů, kteří nemají placenou práci ani nestudují v denním studiu, pak v dalších otázkách uvedlo, že v posledních 4 týdnech studovali nebo absolvovali vzdělávací kurz, seminář, workshop nebo soukromou lekci s lektorem, případně pracovali za finanční odměnu (5 respondentů). Tyto osoby pro účely výpočtu indikátoru považujeme za osoby, které mají vazbu na vzdělávání nebo zaměstnání.

Tabulka č. 22 Zaměstnanost a účast na vzdělávání mladých lidí (16–29 let)

	Počet	Podíl v %
Mají placenou práci (zaměstnaní)	142	33,1
Nemají placenou práci	287	
→ pracovali v posledních 4 týdnech za odměnu	5	1,2
→ studují v denním nebo kombinovaném studiu	58	13,5
→ absolvovali kurz v posledních 4 týdnech	3	0,7
Ostatní (mimo zaměstnání a vzdělávání)	221	51,5
Celkem osoby ve věku 16–29 let	429	100,0

Hodnota indikátoru, tedy podíl osob z romské populace ve věku 16–29 let, které nejsou zaměstnané a ani nenavštěvují školu či odbornou přípravu, je 51,5 %.

Tento indikátor je sledován pro obecnou populaci v ČR pro věkovou kategorii 15–29 let (dosahuje 10,9 %) a drobný rozdíl je také v konstrukci indikátoru. Vysoký rozdíl hodnot v obou populacích je přesto zřejmý.

2.7 Discouraged workers: Podíl osob, které mají zájem pracovat, ale zaměstnání aktivně nehledají, protože jsou přesvědčeny, že je nikdo nezaměstná

Jedná se o osoby, které práci nemají a současně mají zájem pracovat, práci však nehledají, protože jsou přesvědčeny, že je nikdo nezaměstná (že práci nenaleznou). Pro účely sjednocení s dalšími indikátory v oblasti trhu práce vyhodnocujeme indikátor pro populaci osob ve věku 20–64 let.

Z celkového počtu 1 215 osob ve věku 20–64 let nemělo placenou práci 640 osob. Z nich většina (551 osob) práci v posledních 4 týdnech nehledala. Respondenti mohli uvést více důvodů, proč si práci nehledají.

Tabulka č. 23 **Důvody nehledání práce; možnost více odpovědí**

	Počet	Podíl v %
Zdravotní	88	16,0
Péče o dítě nebo dospělou osobu vyžadující péči	191	34,7
Osobní či rodinné	33	6,0
Vzdělávání	4	0,7
V důchodu (starobním, invalidním)	69	12,5
Očekává opětovný nástup do práce	10	1,8
Domnívá se, že práci nenalezne	102	18,5
Nechce nebo nepotřebuje pracovat	49	8,9
Jiné	54	9,8

N=551 (osoby, které práci nemají a nehledají zaměstnání)

102 osob si nehledalo zaměstnání, protože se domnívají, že práci nenaleznou. Část těchto osob nicméně ani nemá zájem pracovat. Na otázku „Přestože práci nehledáte, přál/a byste si pracovat?“ odpovědělo kladně 31 těch, kteří jako důvod (resp. jeden z důvodů) nehledání zaměstnání uvedli, že se domnívají, že práci nenaleznou. Jedná se o 2,6 % všech respondentů ve věku 20–64 let (1 215 osob).

Podíl tzv. discouraged workers (osob, které práci nemají a chtěly by pracovat, ale práci nehledají, protože nevěří, že by ji našly) dosahuje v romské populaci ve věku 20–64 let 2,6 %.

Pro obecnou populaci bývají důvody nehledání práce sledovány prostřednictvím Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), dostupný je však pouze indikátor Podíl uvedeného důvodu (v tomto případě „Domnívám se, že práci nenaleznu“) na populaci ve věku 20–64 let, bez zohlednění toho, zda respondent chce, nebo nechce pracovat. Hodnota pro zvolenou věkovou kategorii pak v roce 2021 dosahovala 0,1 %. (Pozn. pokud bychom také pro romskou populaci odhlédli od podmínky, že chce pracovat, dosahoval by podíl 8,4 %).

Možnosti srovnání dále ovlivňuje také skutečnost, že v rámci VŠPS mohou respondenti uvést pouze jeden, hlavní důvod, proč nehledají zaměstnání (lze tedy očekávat, že v případě možnosti vícenásobné odpovědi by námi sledovaný důvod uvedl vyšší počet respondentů). Současně však platí, že v šetření romské populace naprostá většina respondentů uvedla pouze jeden důvod, proč práci nehledají (jen 15 osob uvedlo, že nehledají práci, protože se domnívají, že ji nenaleznou, a současně 1–3 další důvody).

V každém případě je zřejmé, že v romské populaci je vyšší podíl osob, které práci nehledají proto, že pro sebe na trhu práce nevidí šanci na její získání.

2.8 Podíl žen ve věku 20–64 let, které v současnosti nejsou ekonomicky aktivní, jež nehledají práci z důvodu péče o malé děti, seniory nebo nemocné příbuzné

Jedná se o podíl žen ve zvolené věkové kategorii, které jsou ekonomicky neaktivní a nehledají práci z důvodu péče o dítě nebo dospělou osobu vyžadující péči. Vyjadřujeme jako podíl na populaci žen ve zvolené věkové kategorii.

Tabulka č. 24 Důvody nehledání práce – ženy (20–64 let); možnost více odpovědí

	Počet	Podíl v %
Zdravotní	44	12,3
Péče o dítě nebo dospělou osobu vyžadující péči	178	49,9
Osobní či rodinné	22	6,2
Vzdělávání	0	0
V důchodu (starobním, invalidním)	34	9,5
Očekává opětovný nástup do práce	6	1,7
Domnívá se, že práci nenalezne	37	10,4
Nechce nebo nepotřebuje pracovat	33	9,2
Jiné	35	9,8

N = 357 (ženy ve věku 20–64 let, které nepracují a práci si nehledají)

Z důvodu péče o malé děti nebo dospělou osobu vyžadující péči práci nehledá 178 respondentek, což představuje polovinu všech žen ve věku 20–64 let, které jsou bez práce a práci nehledají, a 29,8 % z celkového počtu žen v uvedené věkové kategorii (598 žen).

Hodnota indikátoru, tedy podíl romských žen ve věku 20–64 let, které jsou ekonomicky neaktivní a práci nehledají z důvodu péče o malé děti nebo dospělou osobu, je 29,8 %.

2.9 Rozdíl v zaměstnanosti mužů a žen: rozdíl mezi mírou placené práce žen a mužů, osoby ve věku 20–64 let

Jedná se o headlinový indikátor, který vyjadřuje genderový rozdíl v zaměstnanosti, tj. rozdíl mezi podílem mužů, kteří mají placenou práci, a žen, které mají placenou práci. Mezi osoby, které mají placenou práci, v souladu s indikátorem 2.1 zahrnujeme také osoby, které nemají placenou práci, ale v posledních 4 týdnech pracovaly za odměnu. Jednalo se o 15 mužů a 13 žen.

Tabulka č. 25 **Zaměstnanost dle pohlaví**

	Muži		Ženy		Celkem	
	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %
Má placenou práci	385	62,4	190	31,8	575	47,3
Nemá placenou práci, ale pracoval/a v posledních 4 týdnech	15	2,4	13	2,2	28	2,3
Nemá placenou práci (ani nepracoval/a v posledních 4 týdnech)	217	35,2	395	66,1	512	50,4
Celkem	617	100,0	598	100,0	1 215	100,0

Míra placené práce tedy činí 64,8 % u mužů a 34,0 % u žen. **Hodnota indikátoru, tedy genderový rozdíl v míře placené práce v romské populaci osob ve věku 20–64 let, činí 30,8procentních bodů.**

Pro srovnání s obecnou populací ČR bývá využíván indikátor rozdílu měr zaměstnanosti žen a mužů v dané věkové kategorii. Podle VŠPS v roce 2021 dosahovala míra zaměstnanosti ve věkové kategorii 20–64 let u mužů 87,5 % a u žen 72,1 %. Genderový rozdíl v míře zaměstnanosti mužů a žen ve věku 20–64 let tedy v ČR dosahuje 15,4procentních bodů.

3. Zdraví a zdravotní péče

3.1 Podíl osob, které subjektivně hodnotí svůj zdravotní stav jako velmi dobrý nebo dobrý

Indikátor vyjadřuje podíl osob, které hodnotí svůj celkový zdravotní stav jako velmi dobrý nebo dobrý.

Tabulka č. 26 **Subjektivní hodnocení zdravotního stavu („Jak celkově hodnotíte svůj zdravotní stav?“)**

	Počet	Podíl v %
Velmi dobrý	391	25,2
Dobrý	630	40,7
Přijatelný	343	22,1
Špatný	155	10,0
Velmi špatný	30	1,9
Celkem	1 549	100,0

Jako velmi dobrý nebo dobrý hodnotí svůj stav 65,9 % romské populace (ve věku nad 16 let). Hodnota indikátoru pro obecnou populaci ČR (16+) v roce 2021 dosahovala 67,7 %.

3.2 Podíl osob, které trpí dlouhodobým zdravotním problémem nebo dlouhodobou nemocí

Podíl respondentů, kteří uvedli, že mají dlouhodobou nemoc nebo zdravotní problém, který trvá (nebo se předpokládá, že bude trvat) déle než 6 měsíců.

Tabulka č. 27 **„Máte nějakou dlouhodobou nemoc nebo zdravotní problém?“**

	Počet	Podíl v %
Ano	415	26,8
Ne	1 134	73,2
Celkem	1 549	100,0

Dlouhodobým zdravotním problémem nebo nemocí trpí 26,8 % romské populace ve věku nad 16 let. Ve srovnání s obecnou populací ČR je tento podíl nižší. V roce 2021 dlouhodobou nemocí či zdravotním problémem trpělo 33,0 % populace ČR (16+).

3.3 Podíl osob, které jsou ze zdravotních důvodů dlouhodobě omezeny v běžných činnostech

Jedná se o podíl osob, jež uvedly, že jsou ze zdravotních důvodů omezeny v činnostech, které lidé obvykle dělají, a toto omezení trvá déle než 6 měsíců.

Tabulka č. 28 Dlouhodobá omezení v běžných činnostech

	Počet	Podíl v %
Ano, vážně omezen	176	11,4
Ano, omezen, ale ne vážně	240	15,5
Ne	1 133	73,1
Celkem	1 549	100,0

Celkem uvedlo 416 respondentů (26,9 %), že jsou ze zdravotních důvodů omezeni v běžných činnostech. Ve většině případů se jednalo o dlouhodobé omezení nad 6 měsíců (387 osob, tj. 25,0 % respondentů).

Hodnota indikátoru, tedy podíl osob z romské populace ve věku nad 16 let, jež jsou zdravotních důvodů dlouhodobě omezeny v činnostech, které lidé běžně dělají, je 25,0 %. V roce 2021 dosahovala hodnota indikátoru pro populaci ČR ve věku nad 16 let podle Eurostatu 24,8 %.

3.4 Duševní zdraví (WHO5-well-being index)

Indikátor duševního zdraví (WHO5-Well-being index) vyjadřuje souhrnné skóre následujících pěti položek na škále 0–5:

V posledních dvou týdnech:

A. Cítil/a jsem se spokojeně a v dobré náladě.

B. Cítil/a jsem se klidně a uvolněně.

C. Cítil/a jsem se čile a energicky.

D. Probouzel/a jsem se čerstvý/á a odpočinutý/á.

E. Můj každodenní život byl naplněn věcmi, které mě zajímaly.

Celkem hodnoty 0–25, pro procentuální vyjádření se násobí 4, čímž vznikne skóre v rozmezí 0 (nejhorší) až 100 (nejlepší).

Tabulka č. 29 Položky indexu duševního zdraví (WHO5-Well-being index)

	Cítil/a jsem se spokojeně a v dobré náladě.		Cítil/a jsem se klidně a uvolněně.		Cítil/a jsem se čile a energicky.		Probouzel/a jsem se čerstvý/á a odpočinutý/á.		Můj každodenní život byl naplněn věcmi, které mě zajímaly.	
	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %
(5) Stále	98	6,3	142	9,2	133	8,6	137	8,8	133	8,6
(4) Většinu času	469	30,3	399	25,8	333	21,5	311	20,1	336	21,7
(3) Více než polovinu času	404	26,1	411	26,5	385	24,9	379	24,5	377	24,3
(2) Méně než polovinu času	191	12,3	227	14,7	250	16,1	246	15,9	231	14,9
(1) Někdy	297	19,2	283	18,3	337	21,8	361	23,3	351	22,7
(0) Nikdy	41	2,6	49	3,2	74	4,8	67	4,3	38	2,5
Neví a odmítl/a odpovědět	49	3,2	38	2,4	37	2,4	48	3,1	83	5,4
Celkem	1 549	100,0	1 549	100,0	1 549	100,0	1 549	100,0	1 549	100,0

Na základě odpovědí byla zkonstruována pro každého respondenta proměnná WHO5 dle výše uvedené metodiky. Jednotlivé hodnoty se pohybovaly v rozmezí od 0 do 100. **Průměrná hodnota indexu duševního zdraví WHO5-Well-being-index) v romské populaci (16+) dosahuje 55,0.**

Pro obecnou populaci ČR je hodnota zjišťována prostřednictvím šetření kvality života (EQLS – European Quality of Life Survey). Poslední data jsou známá za rok 2016, kdy hodnota průměrného indexu dosáhla 63. Při srovnání je nutno zohlednit, že se index vztahuje k populaci ČR ve věku nad 18 let a zejména to, že šetření romské populace probíhalo v době pandemie covidu-19 a probíhající války na Ukrajině. Lze předpokládat, že oproti roku 2016 došlo k poklesu hodnoty (zhoršení psychické pohody, resp. duševního zdraví) pro populaci ČR.

3.5 Podíl osob, které jsou ohroženy depresí

Za ohrožené depresí jsou považovány osoby, jejichž index duševního zdraví (WHO5-Well-being index) dosahuje hodnoty 50 nebo nižší. Takového skóre dosáhlo 580 osob, což představuje 40,3 % validních odpovědí (1 439).

Depresí je ohroženo 40,3 % romské populace nad 16 let. Srovnatelný indikátor pro populaci ČR není dostupný.

3.6 Neuspokojení zdravotních potřeb – praktický lékař, specialista

Indikátor vyjadřuje počet osob, které v posledních 12 měsících potřebovaly péči praktického lékaře nebo specialisty (mimo stomatologa), ale nedostalo se jim jí, na celku osob, které v posledních 12 měsících potřebovaly péči praktického lékaře nebo specialisty (mimo stomatologa).

V posledních 12 měsících potřebovalo navštívit praktického lékaře nebo specialistu 876 osob, z nich pak 137 (15,6 %) uvádí, že praktického lékaře či specialistu nenavštívily vždy, když jej potřebovaly.

Hodnota 15,6 % neuspokojené potřeby zdravotních služeb praktických lékařů a specialistů není ovšem přesná, protože dotaz na návštěvu lékaře v případě potřeby („Navštívil/a jste praktického lékaře nebo specialistu pokaždé, když jste potřeboval/a?“) není vztažen k posledním 12 měsícům. Mohlo tak dojít k situaci, že neuspokojení potřeby nastalo před více než 12 měsíci.

Pro obecnou populaci lze podíl neuspokojené potřeby zdravotní péče odvozovat od hodnoty, kterou Eurostat uvádí jako „Žádná neuspokojená potřeba“ (v roce 2021 dosahovala 97,5 %). **2,5 %** populace ČR tedy uvádí neuspokojení potřeby péče praktického lékaře či specialisty. Ani výběrové šetření příjmu a životních podmínek SILC dotaz na návštěvu lékaře nevztahuje na posledních 12 měsíců, proto můžeme hodnoty považovat za srovnatelné.

Pozn.: Pokud bychom odhlédli od limitu posledních 12 měsíců a zahrnuli také osoby, které v posledních 12 měsících neměly potřebu lékařské péče, pak 33,4 % respondentů nenavštívilo praktického lékaře nebo specialistu vždy, když jej potřebovali. To ukazuje na vysoký podíl neuspokojené potřeby zdravotní péče v romské populaci.

3.7 Neuspokojení zdravotních potřeb – stomatologická péče

V posledních 12 měsících potřebovalo navštívit zubního lékaře nebo ortodontistu 318 osob, z nich pak 80 (25,2 %) uvádí, že zubního lékaře nenavštívily vždy, když jej potřebovaly.

Neuspokojení potřeby zubní péče se týká 25,2 % osob. Podobně jako u praktických lékařů a specialistů ani otázka na návštěvu zubního lékaře v případě potřeby není omezena na posledních 12 měsíců. Hodnotu indikátoru proto uvedený podíl nevyjadřuje zcela přesně.

Pro obecnou populaci lze podíl neuspokojené potřeby zubní péče odvozovat od hodnoty, kterou Eurostat uvádí jako „žádná neuspokojená potřeba“ (v roce 2021 dosahovala 97,7 %). **2,3 %** populace ČR nad 16 let tedy uvádí neuspokojení potřeby péče zubního lékaře či ortodontisty. Ani šetření příjmu a životních podmínek SILC dotaz na návštěvu lékaře v případě potřeby se nevztahuje na posledních 12 měsíců, proto můžeme hodnoty považovat za srovnatelné.

Pozn.: Pokud bychom odhlédli od limitu posledních 12 měsíců a zahrnuli také osoby, které v posledních 12 měsících nepotřebovaly stomatologickou péči, pak 64,6 % respondentů uvedlo, že nenavštívili zubního lékaře či ortodontistu vždy, když jej potřebovali. To indikuje velmi vysoký podíl neuspokojené zubní péče v romské populaci.

3.8 Podíl osob, které v posledních 12 měsících navštívily praktického lékaře

3.9 Podíl osob, které v posledních 12 měsících navštívily zubaře

3.10 Podíl žen, které v posledních 12 měsících navštívily gynekologa

Jedná se o ukazatele, které vyjadřují podíl osob, které v posledním roce navštívily praktického lékaře a vybrané zdravotní specialisty (stomatolog, gynekolog u žen). Indikátor ukazuje na využívání těchto zdravotních služeb romskou populací a společně s informací o tom, zda se jednalo alespoň jednou o preventivní prohlídku, také indikuje pozornost, kterou tyto osoby věnují péči o své vlastní zdraví.

Tabulka č. 30 **Termín poslední návštěvy praktického lékaře, zubního lékaře a gynekologa (kvůli vlastnímu zdraví)**

	Praktický lékař		Zubní lékař		Gynekolog	
	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %
Před méně než 12 měsíci	830	53,6	348	22,5	235	31,9
Více než před rokem	605	39,1	964	62,2	467	63,4
Nikdy	114	7,4	237	15,3	35	4,7
Celkem	1 549	100,0	1 549	100,0	737	100,0

Tabulka č. 31 Alespoň jedna preventivní prohlídka v posledních 12 měsících

	Praktický lékař		Zubní lékař		Gynekolog	
	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %
Ano	561	36,2	230	14,8	228	30,9
Ne	912	58,9	1250	80,7	479	65,0
Neví	76	4,9	69	4,5	30	4,1
Celkem	1 549	100,0	1 549	100,0	737	100,0

V posledních 12 měsících navštívilo praktického lékaře 53,6 % a zubního lékaře 22,5 % romské populace (16+), u gynekologa bylo 31,9 % romských žen (16+). Poměrně značný podíl z nich přitom uvádí, že se alespoň v jednom případě jednalo o preventivní prohlídku.

Srovnání s obecnou populací umožňuje šetření o zdraví EHIS, podle něhož v posledním roce navštívilo 74,5 % praktického a 75,6 % zubního lékaře (data za rok 2014, novější nejsou k dispozici). Návštěvy u gynekologa EHIS nesleduje. Ukazatele EHIS se vztahují k populaci starší 15 let a je navíc třeba zohlednit odlišné podmínky v době sběru dat (proběhl před nástupem pandemie nemoci covid-19).

3.11 Podíl osob, které kouří

Pokud jde o kouření, sledovali jsme zvláště užívání tabákových výrobků a elektronických cigaret (včetně podobných zařízení). Za osobu, která kouří, pak považujeme tu, která denně nebo příležitostně konzumuje některý z uvedených produktů.

Tabulka č. 32 Frekvence kouření tabákových výrobků a elektrických cigaret

	Tabákové výrobky		Elektronické cigarety a podobná zařízení	
	počet	podíl v %	počet	podíl v %
Ano, denně	830	53,6	69	4,5
Ano, příležitostně	295	19,0	169	10,9
Vůbec	424	27,4	1311	84,6
Celkem	1 549	100,0	1 549	100,0

Tabulka č. 33 Kouření tabákových výrobků a elektrických cigaret

	Počet	Podíl v %
Tabákové výrobky i el. cigarety	213	13,8
Pouze tabákové výrobky	912	58,8
Pouze elektronické cigarety ap.	25	1,6
Nekouří vůbec	399	25,8
Celkem	1 549	100,0

Tabákové výrobky kouří 72,6 % romské populace nad 16 let, elektronické cigarety pak 15,4 %. Část populace (13,8 %) konzumuje oba typy produktů, a proto je celkový podíl kuřáků nižší, než by odpovídalo součtu obou hodnot. **Hodnota indikátoru, tedy podíl kuřáků v romské populaci nad 16 let, tak dosahuje 74,2 %.** Nekouří pouze čtvrtina romské populace.

Srovnání s obecnou populací umožňuje výběrové šetření Státního zdravotního ústavu (SZÚ), který zjistil v roce 2020 kouření tabákových výrobků u 23,1 % a kouření elektrických cigaret u 4,8 % populace ČR nad 15 let. Kouření tabákových výrobků i elektrických cigaret je tedy v romské populaci rozšířenější.

3.12 Podíl osob, které konzumují alkohol

V případě konzumace alkoholu jsme se zaměřili na zjištění podílu osob, které někdy pijí alkohol a dále na podíl těch, kteří pijí alkohol často (alespoň jeden den v týdnu).

Tabulka č. 34 Frekvence konzumace alkoholu během posledních 12 měsíců

	Počet	Podíl v %	Podíl v %
Každý den nebo téměř každý den	84	5,4	44,4
5 až 6 dní v týdnu	74	4,8	
3 až 4 dny v týdnu	176	11,4	
1 až 2 dny v týdnu	353	22,8	38,8
2 až 3 dny v měsíci	237	15,3	
Jednou měsíčně	171	11,0	15,9
Méně často než jednou měsíčně	194	12,5	
Vůbec v posledních 12 měsících, přestal/a pít alkohol	104	6,7	0,8
Nikdy v životě nepil alkohol nebo jen několik málo loků	143	9,2	
Neuvedeno	13	0,8	
Celkem	1 549	100,0	100,0

Alespoň někdy konzumuje alkohol 83,2 % romské populace (16+), nejméně jednou týdně pak 44,4 %. Jak ukazuje srovnání s výsledky šetření SZÚ za rok 2020, hodnoty jsou podobné jako v obecné populaci ČR – alespoň někdy pije alkohol 84,2 % a nejméně jednou týdně 39,1 % populace ČR (15+).

3.13 Podíl osob, které nejsou registrovány u praktického lékaře

3.14 Podíl osob, které nejsou registrovány u zubaře

Absence registrace představuje bariéru v přístupu ke zdravotní péči.

Tabulka č. 35 **Registrace u praktického lékaře a zubního lékaře**

	Praktický lékař		Zubní lékař	
	počet	podíl v %	počet	podíl v %
Ano	1 197	77,3	584	37,7
Ne	305	19,7	885	57,1
Nevím	47	3,0	80	5,2
Celkem	1 549	100,0	1 549	100,0

U praktického lékaře není registrováno 19,7 % a u zubního lékaře 57,1 % romské populace (16+). Srovnatelná data pro obecnou populaci ČR nejsou dostupná.

3.15 Průměrný věk žen při narození prvního dítěte

Z celkového počtu 737 žen ve výběrovém souboru bylo 628 matek, které porodily své děti v průběhu několika desetiletí. Průměrná hodnota prvního porodu všech matek tak nezachycuje současný stav ani vývoj v čase a omezená je také možnost srovnání s obecnou populací. Z těchto důvodů jsme se zaměřili na určení průměrného věku prvorodiček v jednotlivých dekadách. Pro přibližné srovnání uvádíme průměrný věk prvorodiček v ČR (obecná populace) vždy v prvním roce příslušného desetiletí.

Tabulka č. 36 Průměrný věk ženy při porodu prvního dítěte

Období narození prvního dítěte	Počet respondentek (N)	Průměrný věk respondentek	Průměrný věk prvorodiček v ČR*
1960–1969	(16)	(16,6)	22,9
1970–1979	69	18,7	22,5
1980–1989	71	19,4	22,4
1990–1999	86	19,2	22,5
2000–2009	141	20,3	24,9
2010–2019	183	20,5	27,6
2020 a později	62	21,8	28,5
Celkem	628	20,0	–

* Průměrný věk v prvním roce příslušné dekády; zdroj: ČSÚ (https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu, tab. 4)

Průměrný věk romských žen při narození prvního dítěte činí 20 let; tato hodnota se vztahuje k období let 1963–2022, v nichž porody prvních dětí proběhly. Přibližné srovnání s obecnou populací ukazuje obdobný trend zvyšování věku prvorodiček, nicméně v romské populaci byl tento nárůst po roce 1990 mnohem méně strmý. Celkově je nicméně zřejmé, že **romské ženy rodí své první dítě výrazně mladší.**

3.16 Podíl respondentů, kteří si nemohli dovolit léky na svoji léčbu (v posledních 12 měsících)

Indikátor vyjadřuje podíl osob, kterým se alespoň jednou v posledních 12 měsících stalo, že si nevybraly léky na předpis, protože neměly peníze na úhradu doplatku. Vyjadřujeme jako podíl na celkovém počtu osob, kterým lékař v posledních 12 měsících předepsal léky.

Vzhledem k chybnému užití filtru v dotazníku nebyla otázka položena respondentům, kteří jsou ze zdravotních důvodů omezeni v běžných činnostech (jedná se o 416 respondentů, tj. více než čtvrtinu výběrového souboru).

Indikátor proto zatím nemůžeme vyhodnotit.

3.17 Podíl osob, které vnímají gambling jako významný problém ve svém okolí

Indikátor se zaměřuje na problém závislosti na hracích automatech v romské populaci. Z jeho hodnoty nelze usuzovat na podíl závislých osob v romské populaci, ale spíše obecně na to, zda je gambling v této populaci rozšířeným problémem.

Tabulka č. 37 **Vnímáte závislost na hracích automatech (gambling) jako velký problém svého okolí?**

	Počet	Podíl v %
Ano	487	31,4
Ne	643	41,5
Nevím	419	27,0
Celkem	1 549	100,0

Závislost na hracích automatech vnímá jako významný problém svého okolí 31,4 % osob.

3.18 Podíl osob, které vnímají drogy jako významný problém ve svém okolí

Indikátor se zaměřuje na problém užívání drog v romské populaci. Podobně jako v případě gamblingu z jeho hodnoty nelze usuzovat na podíl závislých osob v romské populaci, ale spíše obecně na to, zda je zneužívání návykových látek v této populaci rozšířeným problémem.

Tabulka č. 38 **Považujete užívání drog (návykových látek) za velký problém svého okolí?**

	Počet	Podíl v %
Ano	594	38,3
Ne	599	38,7
Nevím	356	23,0
Celkem	1 549	100,0

Užívání drog vnímá jako významný problém svého okolí 38,3 % osob.

4. Bydlení

4.1 Podíl osob žijících v domácnosti ve stavu bytové deprivace (bytová jednotka je příliš tmavá, protéká střecha nebo jsou vlhké zdi, chybí v ní koupelna, chybí záchod)

Jde o headlinový indikátor, jehož hodnota vyjadřuje podíl osob, které žijí v domácnosti, jež se potýká alespoň s jedním z následujících problémů v oblasti bydlení:

- A. příliš tmavý byt, nedostatek denního světla;
- B. zatékání střechou, vlhké zdi, podlahy, základy, plíseň nebo shnilá či plesnivá okna, podlahy;
- C. v bytě není koupelna nebo sprchový kout;
- D. v bytě není splachovací záchod.

Základ tvoří populace respondentů.

Následující tabulka ukazuje podíly osob podle jednotlivých důvodů bytové deprivace.

Tabulka č. 39 **Bytová deprivace**

	A. Příliš tmavý byt, nedostatek denního světla		B. Zatékání střechou, vlhké zdi, podlahy, základy, plíseň nebo shnilá či plesnivá okna, podlahy			C. Nemá koupelnu nebo sprchový kout		D. Nemá splachovací záchod	
	počet	podíl v %	počet	podíl v %		počet	podíl v %	počet	podíl v %
Ano	264	17	248	16	Nemá vůbec	77	5,0	42	2,7
Ne	1 285	83	1 301	84	Nemá v bytě	95	6,1	93	6,0
Celkem	1 549	100	1 549	100	Má v bytě	1 377	88,9	1 414	91,3
					Celkem	1 549	100,0	1 549	100,0

Příliš tmavý byt má 17 % osob; vlhký byt má 16 % osob, koupelnu nebo sprchový kout nemá vůbec 5,0 % osob, a v bytě dalších 6,1 % osob; a obdobně splachovací záchod nemá vůbec 2,7 % osob, a v bytě dalších 6,0 % osob.

Pokud vyhodnotíme indikátor podle definice,² pak **31,5 % osob z romské populace žije ve stavu bytové deprivace**. V případě obecné populace to v roce 2020 podle Eurostatu bylo 8,8 %. Přepočítáme-li hodnotu na všechny osoby v domácnosti, které s respondentem sdílejí domácnost (bydlí s ním v bytě; u nichž však neznáme jejich etnickou identitu či původ), jde o 30,9 % osob.

4.2 Podíl osob žijících v domácnosti bez zavedené tekoucí (pitné) vody

Jde o headlinový indikátor, jehož hodnota vyjadřuje podíl osob, které žijí v bytech bez zavedené tekoucí vody. Dotaz jsme specifikovali na vodu pitnou a dotazovali jsme se na to, kde má domácnosti nejbližší zdroj tekoucí pitné vody. **Základ tvoří populace respondentů.**

Tabulka č. 40 **Osoby podle nejbližšího zdroje pitné vody.**

Kde máte nejbližší zdroj tekoucí pitné vody?	Počet	Podíl v %
V bytě	1 468	94,8
V obydlí, ale mimo byt	61	3,9
Venku, ale v blízkosti obydlí (například na dvorku)	16	1,0
Nemáme tekoucí pitnou vodu (tj. ani v bytě, ani v obydlí, ani v bezprostřední blízkosti)	4	0,3
Celkem	1 549	100,0

Na podíl osob žijících v bytech bez zavedené tekoucí pitné vody usuzujeme ze součtu podílů osob, jejichž zdroj vody je mimo byt. **V bytech bez zavedené vody žije 5,2 % osob.** V obecné populaci to byla v roce 2021 podle ČSÚ 4 % osob. Přepočítáme-li hodnotu na všechny osoby v domácnosti, které s respondentem sdílejí domácnost (bydlí s ním v bytě; u nichž však neznáme jejich etnickou identitu či původ), jde o 3,3 % osob.

4.3 Podíl osob žijících v domácnosti bez vlastní kuchyně nebo kuchyňského koutu

4.4 Podíl osob žijících v domácnosti bez zavedené elektřiny

---

² Tento údaj nelze vyčíst přímo z tabulky.

4.5 Podíl osob žijících v domácnosti bez dostatečného vytápění

4.6 Podíl osob žijících v domácnosti bez připojení na kanalizaci či jímku

Základ tvoří populace respondentů.

Tabulka č. 41 Osoby v domácnostech bez vlastní kuchyně nebo kuchyňského koutu, s nedostatečným vytápěním bytu, bez zavedené elektřiny a bez připojení na kanalizaci nebo jímku

	Sdílená nebo žádná kuchyně/kuchyňský kout		Bez zavedené elektřiny		Nedostatečné vytápění bytu		Bez připojení na kanalizaci nebo jímku		
	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %		počet	podíl v %
Ano	375	24,2	15	1	228	14,7	Ano	48	3,1
Ne	1 174	75,8	1 534	99	1 321	85,3	Ne	1 361	87,9
Celkem	1 549	100,0	1 549	100	1 549	100,0	Nevím	140	9,0
							Celkem	1 549	100,0

V domácnostech bez vlastní kuchyně či kuchyňského koutu je 24,2 % osob z romské populace.

Přepočítáme-li hodnotu na všechny osoby, které s respondentem sdílejí domácnost (bydlí s ním v bytě; u nichž však neznáme jejich etnickou identitu či původ), jde o 23,6 %. Údaj za obecnou populaci vyjadřuje podíl obydlených bytů bez kuchyně a kuchyňského koutu, sleduje se v SLDB a za rok 2021 byl 0,5 % (jde o podíl z celku obydlených bytů bez „nezjištěno“).

Bez zavedené elektřiny v bytě je pouze 1 % respondentů. Údaj za obecnou populaci není dostupný.

Bez dostatečného vytápění bytu je 14,7 % respondentů. V obecné populaci to byla v roce 2020 podle Eurostatu 2,2 %.

Podíl osob žijících v domácnostech bez připojení na kanalizaci či jímku je 3,1 %, u dalších 9 % však tuto informaci neznáme (respondent neví). V obecné populaci v roce 2021 to bylo dle ČSÚ 2,6 % osob.

Přepočítáme-li hodnotu na všechny osoby v domácnosti, které s respondentem sdílejí domácnost (bydlí s ním v bytě; u nichž však neznáme jejich etnickou identitu či původ), jde o 0,7 % (bez elektřiny), respektive 14,9 % (nedostatečné vytápění) a 2,4 % (bez kanalizace) osob.

4.7 Přelidněné domácnosti

Indikátor vyjadřuje podíl osob žijících v domácnosti, která nespĺňuje minimální požadavky na počet místností podle definice přelidnění dle Eurostatu. Minimální požadavky: 1 místnost na domácnost + 1 místnost pro dospělé, kteří tvoří pár + 1 místnost pro každou samostatnou dospělou osobu (nad 18 let) + 1 místnost pro každé dvě děti do 12 let. Děti 12–17 let: 1 místnost pro 2 děti stejného pohlaví; každý svoji místnost, pokud nejsou stejného pohlaví.

Poznámka: Vzhledem k tomu, že v našich datech nebylo možné vždy spolehlivě identifikovat dospělé osoby, které tvoří pár, může být počet párů vstupujících do analýzy nadhodnocen, a tím i mírně navýšena hodnota indikátoru.

Tabulka č. 42 Osoby v přelidněných domácnostech

Přelidněná domácnost	Počet	Podíl v %
Ano	1 115	72
Ne	434	28
Celkem	1 549	100

V přelidněných domácnostech žije 72 % respondentů. V obecné populaci to v roce 2021 podle Eurostatu bylo 15,4 %. Přepočítáme-li hodnotu na všechny osoby v domácnosti, které s respondentem sdílejí domácnost (bydlí s ním v bytě; u nichž však neznáme jejich etnickou identitu či původ), jde o 79,7 % osob.

4.8 Průměrná plocha bytu (m²) připadající na jednoho člena domácnosti

Tabulka č. 43 Průměrná plocha bytu (v m²) připadající na jednoho člena domácnosti podle sdělení respondenta a podle pozorování tazatele

	N	Minimum	Maximum	Průměr
Plocha bytu na člena – respondent	1 353	2,7	100	18,9
Plocha bytu na člena – tazatel	1 187	2,3	75	18,2

Velikost bytu v m² jsme zjišťovali jednak prostřednictvím otázky na respondenta, a pro jistotu (např. pokud by respondent nevěděl), také prostřednictvím pozorování tazatele. Odpověď jsme získali od 1 353 respondentů a 1 187 tazatelů.

Průměrná plocha na jednoho člena domácnosti v obou případech odpovídá zhruba 18 m². Průměr v obecné populaci byl pak podle ČSÚ v roce 2021 dvojnásobný, a to 36 m².

Srovnání kategorizovaných hodnot velikosti podlahové plochy bytu na jednoho člena domácnosti podle respondenta a podle tazatele přináší následující tabulka. **Základ tvoří populace respondentů.**

Tabulka č. 44 Velikost podlahové plochy bytu (v m²) připadající na jednoho člena domácnosti

Plocha na jednoho člena domácnosti	Dle odpovědi respondenta		Dle odhadu tazatele	
	počet	podíl v %	počet	podíl v %
do 10 m ²	235	17,4	242	20,4
11 až 20 m ²	725	53,6	634	53,4
21 až 30 m ²	283	20,9	224	18,9
31 až 40 m ²	65	4,8	54	4,5
41 a více m ²	45	3,3	33	2,8
Celkem	1 353	100,0	1 187	100,0

4.9 Podíl osob žijících ve vlastnickém bydlení

4.10 Podíl osob žijících v ubytovnách

Základ tvoří populace respondentů.

Tabulka č. 45 Podíl domácností podle způsobu bydlení/právního důvodu užívání

Způsob bydlení/právní důvod užívání	Počet	Podíl v %
Bydlím v našem/vlastním rodinném domě	69	4,5
Bydlím v našem/vlastním bytovém domě	43	2,8
Bydlím v našem/vlastním bytě (osobní, družstevní vlastnictví)	115	7,4
Bydlím v pronajatém bytě/domě	1 049	67,7
Bydlím na ubytovně	82	5,3
Bydlím u rodičů/jiných příbuzných/známých (s nimi)	152	9,8
Bydlím v nebytovém prostoru (např. garáž, zahradní domek, sklep)	37	2,4
Chybějící odpověď	2	0,1
Celkem	1 549	100,0

4. Bydlení

Jako vlastnické bydlení vyhodnocujeme bydlení ve vlastním rodinném domě, nebo vlastním bytovém domě, nebo ve vlastním bytě (v osobním či družstevním vlastnictví). Ve vlastním bydlení žije 14,7 % respondentů.

V ubytovnách žije 5,3 % respondentů.

Největší podíl respondentů pak žije v nájemním bydlení, a to 67,8 %.

V prostorách, které nejsou určeny k trvalému bydlení nebo jsou nebytové, bydlí 2,4 % respondentů.

Ve srovnání s obecnou populací je zřejmé, že podíl nájemního a vlastnického bydlení v romské populaci je právě opačný než podíl v obecné populaci, když v obecné populaci je nejčastější bydlení vlastnické, v roce 2021 bydlelo podle ČSÚ ve vlastním 75,1 % osob a v bydlení nájemním 19,1 % osob.

Přepočítáme-li hodnotu na všechny osoby, které s respondentem sdílejí domácnost (bydlí s ním v bytě; u nichž však neznáme jejich etnickou identitu či původ), žije ve vlastním 14,8 % osob, v ubytovnách 3,4 % osob; v nájemním bydlení 69,9 % osob, a v nebytových prostorách 1,1 % osob.

4.11 Podíl osob v nájemním bydlení, které mají smlouvu na dobu neurčitou

Základem pro výpočet hodnoty indikátoru je počet osob žijících v pronajatém bytě či domě, který je uveden u indikátoru 4.10. Na hodnotu indikátoru usuzujeme z počtu osob, které uvedly, že mají uzavřenu písemnou nájemní či podnájemní smlouvu; jejich počet uvádí následující pomocná tabulka.

Tabulka č. 46 Podíl osob podle typu nájemní smlouvy

Máte s pronajímatelem uzavřenou písemnou smlouvu?	Počet	Podíl v %
Ano, máme nájemní smlouvu	727	69,3
Ano, máme podnájemní smlouvu	167	15,9
Ne	84	8,0
Nevím	71	6,8
Celkem	1 049	100,0

Podíl respondentů v domácnostech v nájemním bydlení, které mají smlouvu na dobu neurčitou, je **40,1 %**. Přepočítáme-li hodnotu na všechny osoby v domácnosti, které s respondentem sdílejí domácnost (bydlí s ním v bytě; u nichž však neznáme jejich etnickou identitu či původ), jde o 37 % osob. Hodnota za obecnou populaci není dostupná.

Tabulka č. 47 Podíl osob v nájemním bydlení, které mají smlouvu na dobu neurčitou

Jakou máte (pod) nájemní smlouvu?	Počet	Podíl v %
Na dobu neurčitou	421	40,1
Nevím	246	23,5
Na dobu určitou	382	36,4
Celkem	1 049	100,0

Co se týče těch, kteří mají smlouvu na dobu určitou, pak je nejčastěji uzavřena na jeden rok (70,7 %) nebo na půl roku (11,8 %). Hodnota za obecnou populaci není dostupná.

Tabulka č. 48 Podíl osob v nájemním bydlení podle délky smlouvy na dobu určitou

Na jak dlouho máte smlouvu na dobu určitou?	Počet	Podíl v %
Do 6 měsíců	45	11,8
7 až 12 měsíců	270	70,7
13 až 24 měsíců	36	9,4
25 až 60 měsíců	30	7,9
Neuvedeno	1	0,3
Celkem	382	100,0

4.12 Podíl osob žijících v domácnostech, které se v posledních 12 měsících stěhovaly

Abychom se vyhnuli složitému dotazování, kdo z domácnosti se s respondentem v posledních 12 měsících přestěhoval, zjišťovali jsme situaci stěhování otázkou, zda se v posledních 12 měsících přestěhoval respondent. Základ tedy tvoří populace respondentů.

Tabulka č. 49 Přestěhoval/a jste se v posledních 12 měsících?

	Počet	Podíl v %	Validní %
Ano	227	14,7	15,5
Ne	1 238	79,9	84,5
Celkem	1 465	94,6	100,0
Chybějící odpověď	84	5,4	
Celkem	1 549	100,0	

Podíl respondentů, kteří se v posledních 12 měsících stěhovali, je 14,7 %. Pokud bychom vzali v potaz pouze ty respondenty, kteří uvedli konkrétní odpověď, podíl by byl 15,5 %. Pokud hodnotu přepočítáme na všechny osoby, které žijí v domácnosti s respondentem, podíl je 13,1 %, respektive 14 %. Údaj za obecnou populaci není dostupný.

4.13 Podíl domácností, které vydávají více než 40 % svého disponibilního příjmu na náklady spojené s bydlením

Vyhodnocení tohoto a následujícího indikátoru za romskou populaci je pouze orientační, protože způsob výpočtu i jeho složky, které používá Eurostat pro obecnou populaci, vyžaduje přesné zjišťování jednotlivých složek nákladů na bydlení i příjmů členů domácnosti a jejich převažování na jednotlivé členy domácnosti, které v rámci našeho výběrového šetření nebylo možné. Jak ukázala pilotáž dotazníku, romští respondenti jsou nedůvěřiví vůči podrobnému zjišťování jejich příjmů a větší tlak na ně by pravděpodobně znamenal odmítnutí odpovídat. Příjmy i náklady na bydlení byly proto sledovány pouze jako souhrnné, na řády zaokrouhlené částky. I přesto však řada respondentů nebyla schopna či ochotna sdělit jak výslednou částku příjmů (250 respondentů), tak nákladů na bydlení (383 respondentů), a takřka polovina respondentů neuvedla částku nájmu samostatně (723 respondentů). Od příjmů pak oproti standardnímu výpočtu indikátoru pro obecnou populaci neodečítáme dávky na bydlení.

Hodnota indikátoru vyjadřuje podíl domácností, jejichž celkové měsíční náklady na bydlení přesahují 40 % celkových měsíčních příjmů jejich domácnosti, a to včetně dávek na bydlení. Do nákladů zahrnujeme nájem a služby, nezahrnujeme hypotéky ani úroky z hypoték. Základ představuje populace domácností, ve kterých žijí romští respondenti.

Tabulka č. 50 **Podíl domácností s náklady na bydlení vyššími než 40 % jejich příjmů**

Náklady na bydlení vyšší než 40 % příjmů?	Počet	Podíl v %	Validní %
Ano	398	25,7	37,6
Ne	661	42,7	62,4
Celkem	1 059	68,4	100,0
Chybějící odpověď	490	31,6	
Celkem	1 549	100,0	

Pokud započítáme pouze odpovědi těch, co uvedli obě vstupní hodnoty příjmů i nákladů na bydlení, je hodnota indikátoru, tedy podíl domácností (či respondentů) s náklady na bydlení vyššími, než je 40 % jejich příjmů, 37,6 %. Hodnota Eurostatu za obecnou populaci z roku 2020 je 6,5 % osob.

Pokud se pak podíváme do tabulky č. 51 na to, jakou roli hraje pro výši nákladů způsob bydlení, zjišťujeme, že největší problém je spojen s bydlením na ubytovnách a v nájmu. Na ubytovnách jsou náklady vyšší než 40 % příjmu domácnosti u 50,8 % domácností, v nájemním bydlení má takto vysoké náklady 43 % domácností. Relativně vysoký je i podíl u domácností, které obývají nebytové prostory – 29,4 %.

Tabulka č. 51 Podíl domácností s náklady na bydlení vyššími než 40 % jejich příjmů podle formy bydlení

Forma bydlení	Náklady na bydlení vyšší než 40 % příjmů			
		ne	ano	celkem
Bydlím v našem/vlastním rodinném domě	počet	36	6	42
	podíl v %	85,7 %	14,3 %	100,0 %
Bydlím v našem/vlastním bytovém domě	počet	22	1	23
	podíl v %	95,7 %	4,3 %	100,0 %
Bydlím v našem/vlastním bytě (osobní, družstevní vlastnictví)	počet	72	7	79
	podíl v %	91,1 %	8,9 %	100,0 %
Bydlím v pronajatém bytě/domě	počet	450	339	789
	podíl v %	57,0 %	43,0 %	100,0 %
Bydlím na ubytovně	počet	29	30	59
	podíl v %	49,2 %	50,8 %	100,0 %
Bydlím u rodičů/jiných příbuzných/známých (s nimi)	počet	39	10	49
	podíl v %	79,6 %	20,4 %	100,0 %
Bydlím v nebytovém prostoru (např. garáž, zahradní domek, sklep)	počet	12	5	17
	podíl v %	70,6 %	29,4 %	100,0 %
Celkem	počet	660	398	1 058
	podíl v %	62,4 %	37,6 %	100,0 %

4.14 Podíl domácností v nájemním bydlení, které vydávají více než 40 % svého disponibilního příjmu na nájemné

Hodnotu indikátoru vyjadřuje podíl romských domácností, které bydlí v nájmu a u nichž částka nájemného představuje více než 40 % celkových měsíčních příjmů domácnosti. Jako bydlení v nájmu kvalifikujeme bydlení (pokud respondent deklaruje placení nájmu):

- v pronajatém bytě či domě;
- na ubytovně;

4. Bydlení

- u rodičů/jiných příbuzných/známých;
- v nebytovém prostoru.

Tabulka č. 52 Podíl domácností s částkou nájmu vyšší než 40 % jejich příjmů podle typu bydlení

Typ bydlení	Celkem v daném typu bydlení	Domácnosti s náklady na bydlení vyššími než 40 % příjmů	
	počet	počet	podíl (%)
Pronajatý byt/dům	627	124	19,8
Ubytovna	32	15	46,9
U rodičů/příbuzných/známých	29	1	3,4
V nebytovém prostoru	7	4	57,1
Celkem	695	144	20,7
Chybějící odpověď	625		
Celkem	1 320		

Vzhledem k tomu, že takřka polovina respondentů nevedla samostatnou částku nájemného, nelze indikátor korektně vyhodnotit. V tabulce č. 52 uvádíme hodnoty pouze pro informaci.

4.15 Nedoplatky na bydlení: Podíl domácností, které měly v posledních 12 měsících nedoplatky na nájemném nebo na splátkách hypotéčního úvěru na bydlení

Hodnota indikátoru vyjadřuje podíl domácností, které měly v posledních 12 měsících nedoplatky na nájemném (úhradách za užívání bytu, fondu oprav) **nebo** na splátkách hypotéčního úvěru či jiné půjčky na byt či dům, na celku domácností.

Tabulky č. 53 a 54 uvádějí samostatně přehled domácností jednak s nedoplatky na nájemném atd. a dále s nedoplatky na splátkách hypotéky nebo jiné půjčky na byt či dům v posledních 12 měsících.

Tabulka č. 53 Podíl domácností s nedoplatky na nájemném, úhradách za užívání bytu, fondu oprav v posledních 12 měsících

Dostala se Vaše domácnost někdy během posledních 12 měsíců do takových finančních problémů, že nebyla schopna zaplatit v termínu některou z následujících plateb?			
Nájemné, úhrada za užívání bytu, fond oprav	počet	podíl v %	validní %
Ano, jednou	214	13,8	14,7
Ano, vícekrát	440	28,4	30,2
Ne	801	51,7	55,1
Celkem	1 455	93,9	100,0
Netýká se	94	6,1	
Celkem	1 549	100,0	

Tabulka č. 54 Podíl domácností s nedoplatky na splátkách hypotéky nebo půjčky na byt či dům v posledních 12 měsících

Dostala se Vaše domácnost někdy během posledních 12 měsíců do takových finančních problémů, že nebyla schopna zaplatit v termínu některou z následujících plateb?			
Splátka hypotéky nebo půjčky na tento byt/dům	počet	podíl v %	validní %
Ano, jednou	45	2,9	7,2
Ano, vícekrát	135	8,7	21,5
Ne	447	28,9	71,3
Celkem	627	40,5	100,0
Netýká se	922	59,5	
Celkem	1 549	100,0	

Pokud indikátor vyhodnotíme podle definice, tedy jako podíl domácností s nedoplatky na nájemném nebo splátkách půjčky za byt či dům v posledních 12 měsících, na celku domácností, bude hodnota indikátoru 43,6 %. Hodnota za obecnou populaci z roku 2021 je podle Eurostatu řádově nižší, a to 1,6 %.³

³ Skupiny respondentů s nedoplatky v tabulce č. 53 a č. 54 se překrývají, proto je výsledný podíl nižší než součet podílů kladných odpovědí uvedených v těchto tabulkách.

4.16 Nedoplatky na bydlení: Podíl domácností, které měly v posledních 12 měsících nedoplatky na službách spojených s bydlením

Podíl domácností s nedoplatky za teplo, elektřinu, plyn či vodu na celku těch, kterých se týká, je 43,1 %. Hodnota srovnatelného indikátoru s obecnou populací je 41 %, hodnota v obecné populaci v roce 2021 byla podle ČSÚ 1,6 %.

Tabulka č. 55 Podíl domácností s nedoplatky na platbách za teplo, elektřinu, plyn či vodu v posledních 12 měsících

Dostala se Vaše domácnost někdy během posledních 12 měsíců do takových finančních problémů, že nebyla schopna zaplatit v termínu některou z následujících plateb?			
Platby za teplo, elektřinu, plyn, vodu	počet	podíl v %	validní %
Ano, jednou	208	13,4	14,1
Ano, vícekrát	427	27,6	29,0
Ne	839	54,2	56,9
Celkem	1 474	95,2	100,0
Netýká se	75	4,8	
Celkem	1 549	100,0	

4.17 Podíl domácností žijících v obecních bytech

Tento a následující indikátor 4.18 považujeme za tzv. národně specifické, vyjadřující dostupnost vybraných forem veřejné podpory v oblasti bydlení v kontextu ČR. Za takové formy podpory považujeme jednak bydlení v obecních bytech, které je považováno za nástroj zvyšování dostupnosti bydlení pro skupiny znevýhodněné na trhu s (nájemním) bydlením, a dále dávky na bydlení (příspěvek a doplatek na bydlení).

Podíl domácností, které žijí v obecních bytech, vyvozujeme z celku těch domácností, které žijí v pronajatých bytech či domech, jichž je 1 049 (viz indikátor 4.9, tabulka č. 45).

Tabulka č. 56 Domácností v nájemném bydlení podle typu pronajímatele

Od koho si byt či dům pronajímáte?	Počet	Podíl v %
Od obce (nebo od státu)	405	38,6
Od přímého soukromého majitele bytu/domu (člena družstva)	428	40,8
Od někoho, kdo si byt pronajímá od majitele (tzv. podnájemní smlouva)	189	18,0
Nevím	27	2,6
Celkem	1 049	100,0

Hodnota indikátoru, tj. podíl domácností žijících v obecních bytech, je 38,6 % (405/1 049).

4.18 Podíl domácností, které pobírají dávky na bydlení

Podíl domácností, které pobírají nějakou dávku na bydlení, odvozujeme od výpovědi respondenta, a to bez rozlišení na konkrétní typ dávky.

Tabulka č. 57 Podíl domácností podle toho, zda jsou příjemci dávek na bydlení

Pobíráte nějaké dávky na bydlení?	Počet	Podíl v %
Ano	672	43,4
Ne	659	42,5
Nevím	218	14,1
Celkem	1 549	100,0

Hodnota indikátoru, tj. podíl domácností, které jsou příjemci alespoň některé z dávek na bydlení, je 43,4 %. Hodnota indikátoru za obecnou populaci není dostupná. Pro srovnání uvádíme hodnoty podílu domácností, které pobíraly jednotlivé dávky na bydlení: v obecné populaci byl v roce 2020 orientační podíl⁴ u příspěvku na bydlení 3,5 % a u doplatku na bydlení 0,7 %.

⁴ Jedná se o orientační údaj spočítaný z průměrného počtu měsíčně vyplacených dávek (zdroj ČSÚ – Vybrané údaje o sociálním zabezpečení) a počtu domácností v ČR (zdroj ČSÚ – Příjmy a životní podmínky domácností).

4.19 Podíl osob žijících v prostředí zatíženém problémy znečištění, špíny nebo jinými enviromentálními problémy

Základ tvoří populace respondentů.

Tabulka č. 58 Podíl osob, které žijí v prostředí, kde je problém znečištění, špína nebo jiné environmentální problémy.

Znečištění, špína nebo jiné problémy se životním prostředím v okolí.	Počet	Podíl v %
Ano	340	21,9
Ne	1 209	78,1
Celkem	1 549	100,0

Podíl osob, které žijí v prostředí, kde je podle respondentů problém znečištění, špína nebo jiné environmentální problémy, je 21,9 %. Hodnota za obecnou populaci byla v roce 2020 podle Eurostatu 8,8 %.

Pokud bychom hodnotu přepočítali na všechny osoby, které žijí s romským respondentem v domácnosti, byl by podíl 23,6 %.

4.20 Podíl osob žijících v prostředí zatíženém kriminalitou, násilím nebo vandalismem

Základ tvoří populace respondentů.

Tabulka č. 59 Podíl osob, které žijí v prostředí, kde je problém s kriminalitou, násilím nebo vandalizmem

Kriminalita, násilí nebo vandalismus v okolí.	Počet	Podíl v %
Ano	391	25,2
Ne	1 158	74,8
Celkem	1 549	100,0

Podíl osob, které žijí v prostředí, kde je podle respondentů problém s kriminalitou, násilím nebo vandalismem, je 25,2 %. Hodnota za obecnou populaci byla v roce 2020 podle Eurostatu 6,1 %.

Pokud bychom hodnotu přepočítali na všechny osoby, které žijí s romským respondentem v domácnosti, byl by podíl 27,6 %.

4.21 Podíl osob žijících v prostředí, kde jsou odpadky na ulici nebo poničené prostředky veřejné vybavenosti

Jde o národně specifický indikátor, který indikuje další možné projevy zanedbaného prostředí, charakteristické např. pro sociálně vyloučené lokality. Základ tvoří populace respondentů.

Tabulka č. 60 Podíl osob, které žijí v prostředí, kde jsou na ulici běžné odpadky nebo jsou často poničené prostředky veřejné vybavenosti

Odpadky nebo poničené veřejné vybavení	Počet	Podíl v %
Ne	1 002	64,7
Ano	547	35,3
Celkem	1 549	100,0

Podíl osob, které žijí v prostředí, kde jsou podle respondentů na ulici běžné odpadky **anebo** jsou často poničené prostředky veřejné vybavenosti, je 35,3 %. Hodnota za obecnou populaci není známa.

Pokud bychom hodnotu přepočítali na všechny osoby, které žijí s romským respondentem v domácnosti, byl by podíl 36,4 %.

4.22 Podíl osob v domácnostech, které žijí v prostředí, kde jsou všichni nebo většina sousedů Romové

Jde o národně specifický indikátor, který indikuje rezidenční segregaci charakteristickou pro sociálně vyloučené lokality. Sledovali jsme prostředí domu a ulice s tím, že otázka na prostředí domu nebyla kladena respondentům, kteří bydlí ve vlastním rodinném domě, kterých je 69 (a další 2 na otázku neodpověděli).

4. Bydlení

Tabulka č. 61 Podíl osob, které žijí v domě, kde jsou všichni nebo většina sousedů Romové

Jak mnoho Vašich sousedů v domě jsou podle Vás Romové?	Počet	Podíl v %
Všichni	122	8,3
Většina	347	23,5
Někteří	801	54,2
Žádní	208	14,1
Celkem	1 478	100,0

31,8 % osob žije v domech, kde jsou všichni nebo většina sousedů (podle posouzení respondenta) Romové. Srovnatelné informace za obecnou populaci nejsou dostupné.

Pokud bychom hodnotu přepočítali na všechny členy domácnosti, kteří bydlí s romským respondentem, byl by podíl 33,6 %.

Tabulka č. 62 Podíl osob, které žijí v ulici, kde jsou všichni nebo většina sousedů Romové

Jak mnoho Vašich sousedů v ulici jsou podle Vás Romové?	Počet	Podíl v %
Všichni	76	4,9
Většina	375	24,2
Někteří	973	62,8
Žádní	125	8,1
Celkem	1 549	100,0

29,1 % osob žije v ulici, kde jsou všichni nebo většina sousedů Romové. Srovnatelné informace za obecnou populaci nejsou dostupné.

Pokud bychom hodnotu přepočítali na všechny členy domácnosti, kteří bydlí s romským respondentem, byl by podíl 30,5 %.

4.23 Podíl osob žijících v bytech nebo domech, které považujeme za nevhodné z důvodu extrémní segregace, špatného zabezpečení, špatného hygienického stavu, špatného stavebně technického stavu

Hodnota indikátoru je odvozena od podílu osob žijících v bytech nebo domech, které jsou považovány za nevhodné **alespoň z jednoho** ze sledovaných důvodů (extrémní segregace, špatné zabezpečení, špatný hygienický stav, špatný stavebně technický stav). Situaci v bytě či domě posuzoval tazatel a sledoval při tom pět kritérií, která lze vyzorovat. Přesné znění otázek je uvedeno v poznámce pod čarou. Zvolenými kritérii byla tato:

- A. oddělenost fyzickou bariérou či prostorové odloučení;⁵
- B. zda se do domu mohou snadno dostat cizí lidé;⁶
- C. zda jsou v bytě či domě závady ohrožující život či zdraví osob;⁷
- D. zda jsou v domě rozsáhlé plísně, vlhkost;⁸
- E. zda je vnitřek domu či jeho okolí zanedbané.⁹

Výsledky hodnocení kritérií jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 63 Posouzení nevhodnosti obydlí na základě pozorování tazatele

Kritérium	A		B		C		D		E	
Odpověď	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %
Ano	54	3,5	335	21,6	130	8,4	376	24,3	504	32,5
Ne	1 296	83,7	1 120	72,3	1 203	77,7	1 020	65,8	969	62,6
Nevím	199	12,8	94	6,1	216	13,9	153	9,9	76	4,9
Celkem	1 549	100,0	1 549	100,0	1 549	100,0	1 549	100,0	1 549	100,0

⁵ Přesné znění otázky: Je sousedství odděleno od ostatního osídlení výraznou fyzickou bariérou, která ovlivňuje prostorovou dostupnost významných veřejných služeb (například železniční tratí, víceproutou (frekventovanou) silnicí, průmyslovými objekty), nebo je prostorově odloučená (např. nachází se mimo hranice obce, je od obce oddělena lesem, polem apod.)?

⁶ Mohou se do domu dostat cizí lidé (např. nemá vchodové dveře, má rozbitá okna, rozbité skleněné výplně apod.)?

⁷ Jsou v bytě či domě závady ohrožující život nebo zdraví osob (např. trhliny v nosných konstrukcích = stěny, sloupy, stropy, poškozená střecha, poškozené rozvody elektřiny nebo plynu apod.)?

⁸ Jsou v domě patrné rozsáhlé plísně (vlhké skvrny na omítce)?

⁹ Je vnitřek domu či jeho okolí zanedbané (např. povalující se odpadky, chybějící či rozbitá okna nebo dveře apod.)?

4. Bydlení

Jak lze vidět v tabulce č. 63, nejčastěji (32,5 %) respondenti žijí v prostředí, které tazatelé posuzují jako zanedbané, dále v domech, které jsou plesnivé či vlhké (24,3 %), v domech nezabezpečených proti cizímu vniknutí (21,6 %). U 8,4 % respondentů se v bytech či domech objevují nebezpečné závady a v relativně malé míře (3,5 %) jsou obydlí respondentů od okolí oddělena výraznou fyzickou bariérou či jsou jinak prostorově odloučená.

Hodnota indikátoru, tj. podíl osob žijících v bytech či domech, které na základě posouzení tazatele považujeme za nevhodné alespoň z jednoho ze sledovaných důvodů: extrémní segregace, špatný hygienický stav, špatný stavebně technický stav, je 42,9 %. Srovnatelné informace za obecnou populaci nejsou dostupné.

Pokud bychom hodnotu přepočítali na všechny členy domácnosti, kteří bydlí s romským respondentem, byl by podíl 44,9 %.

5. Chudoba

5.1 Míra ohrožení chudobou

Jde o headlinový indikátor. Indikátor vyjadřuje podíl osob, jejichž ekvivalizovaný disponibilní příjem je pod hranicí chudoby. Hranice chudoby je stanovena jako 60 % národního mediánu ekvivalizovaného příjmu (po sociálních transferech). Pro rok 2021 byla tato hranice ČSÚ vypočtena na částku 168 655 Kč za rok. K výpočtu se používá **ekvivalizovaný disponibilní příjem**, tj. celkový příjem domácnosti po odečtení daní a jiných odpočtů (např. pojistného na zdravotní a sociální pojištění) přepočítaný na jednotku pomocí modifikované ekvivalenční škály OECD: 1. dospělý = 1; každá další osoba nad 14 let v domácnosti = 0,5; každé dítě v domácnosti = 0,3.

Přesné vyhodnocení indikátoru předpokládá podrobnou znalost příjmů domácnosti. V rámci našeho šetření jsme jej zjišťovali pouze v podobě souhrnné celkové částky za měsíc za domácnost. Hodnota indikátoru má tedy spíše orientační charakter. Vyjadřujeme ji jednak ze základu respondentů a pro korektnější srovnání s obecnou populací také ze základu všech členů domácnosti.

Jak je patrné z následující tabulky, relativně velká část domácností (18,6 %) nesdělila svůj příjem; buď ho respondent neznal, nebo nechtěl sdělit. Hodnota indikátoru je vypočítána pouze z těch domácností, které svůj příjem uvedly.

Tabulka č. 64 Míra ohrožení chudobou

	Počet	Podíl v %	Validní %
Ano	610	39,4	46,9
Ne	690	44,5	53,1
Celkem	1 300	83,9	100,0
Chybějící odpověď	249	16,1	
Celkem	1 549	100,0	

Pokud indikátor vyhodnotíme ze základu respondentů, je míra ohrožení chudobou 46,9 %. Přepočítáme-li hodnotu na všechny osoby, které s respondentem sdílejí domácnost (bydlí s ním v bytě; u nichž však neznáme jejich etnickou identitu či původ), činí hodnota 51,4 %. V obecné populaci v roce 2020 to podle Eurostatu bylo 9,5 %.

5.2 Míra ohrožení chudobou osob mladších 18 let

Specifická míra ohrožení chudobou pro osoby mladší 18 let je také headlinovým indikátorem.

Tabulka č. 65 **Míra ohrožení chudobou osob do 18 let**

	Počet	Podíl v %	Validní %
Ano	886	47,7	58,4
Ne	631	33,9	41,6
Celkem	1 517	81,6	100,0
Chybějící odpověď	342	18,4	
Celkem	1 859	100,0	

Míra ohrožení chudobou osob do 18 let (tj. 0–17 let) žijících v domácnosti romských respondentů je 47,7 %. V obecné populaci v roce 2020 to bylo 11,1 %.

5.3 Podíl osob žijících v domácnosti, kde je závažná materiální deprivace

Jde o headlinový indikátor vyjadřující podíl osob žijících v domácnostech, kde je závažná materiální deprivace, což znamená, že si domácnost nemůže dovolit 4 a více z následujících 9 položek:

1. vyhnout se dluhům na splátkách (splátky hypotéky, platby za služby, splátky úvěrů);
2. přiměřeně vytápět dům nebo byt;
3. krytí nečekaných výdajů (13 000 Kč);
4. jídlo s masem nebo rybou nebo vegetariánský ekvivalent každý druhý den;
5. týdenní dovolená mimo domov;
6. televize;
7. pračka;
8. automobil;
9. telefon.

Základ představují respondenti.

Následující tabulka zobrazuje, jaký podíl osob žije v domácnosti, která má dluhy¹⁰ nebo si nemůže dovolit sledovanou položku.

Tabulka č. 66 Podíl osob žijících v domácnostech, které dluží na splátkách nebo si nemohou dovolit danou položku (v %)

	Má		Nemůže si dovolit							
	dluhy na splátkách vč. neformálních půjček	dluhy na splátkách bez neformálních půjček	přiměřené vytápění	krytí neoček. výdajů 13 000 Kč	maso obden	týdenní dovolenou mimo domov	televizor	pračka	auto	telefon
Ano	56	52	22	67	26	71	6	10	56	5
Ne	44	48	78	33	74	29	94	90	44	95
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Vyhodnotit indikátor dle definice pak můžeme na základě následující tabulky č. 67, která zobrazuje, jaký podíl osob žije v domácnosti, která si nemůže dovolit daný počet položek. Hodnota „0“ znamená, že osoba žije v domácnosti, která nemá dluhy na splátkách půjček a může si dovolit všechny sledované položky. **V závažné materiální deprivaci žije 43,1 % osob.** Pokud bychom hodnotu přepočítali na všechny členy v domácnosti, byla by hodnota 41,9 %. V obecné populaci to byla v roce 2021 pouhá 2,4 %.

Tabulka č. 67 Podíl osob podle počtu položek, které si nemůže dovolit domácnost, ve které žijí (4 a více položek = závažná materiální deprivace)

Počet položek zahrnujících dluhy na splátkách (bez neformálních půjček) a položky, které si domácnost nemůže dovolit			
Počet položek	počet	podíl v %	kum %
0	225	14,5	
1	153	9,9	
2	220	14,2	
3	282	18,2	
4	256	16,5	16,5

¹⁰ Oproti oficiální definici indikátoru sledujeme také dluhy související s neformálními půjčkami.

Počet položek zahrnujících dluhy na splátkách (bez neformálních půjček) a položky, které si domácnost nemůže dovolit			
Počet položek	počet	podíl v %	kum %
5	183	11,8	28,3
6	159	10,3	38,6
7	37	2,4	41,0
8	24	1,5	42,5
9	10	0,7	43,1
Celkem	1 549	100,0	

5.4 Podíl osob mladších 18 let žijících v domácnosti, kde je závažná materiální deprivace

Indikátor vyjadřuje podíl osob ve věku 0–17 let žijících v domácnosti, kde je závažná materiální deprivace jako u předchozího indikátoru 5.3. Jedná se o headlinový indikátor.

Tabulka č. 68 Podíl dětí do 18 let podle počtu položek, které si nemůže dovolit domácnost, ve které žijí (4 a více položek = závažná materiální deprivace)

Počet položek zahrnujících dluhy na splátkách (bez neformálních půjček) a položky, které si domácnost nemůže dovolit			
Počet položek	počet	podíl v %	kum %
0	264	14,2	
1	175	9,4	
2	257	13,8	
3	352	18,9	
4	318	17,1	17,1
5	239	12,9	30,0
6	221	11,9	41,9
7	27	1,5	43,4
8	6	0,3	43,7
Celkem	1 859	100,0	

V závažné materiální deprivaci žije 43,7 % dětí do 18 let žijících s romským respondentem v domácnosti. V obecné populaci to byla v roce 2021 3,4 %.

5.5 Podíl osob v sociální a materiální deprivaci

Sociální a materiální deprivace znamená, že si osoba (nebo domácnost, ve které žije) nemůže dovolit **5 nebo více z následujících 13 položek**:

1. vyhnout se dluhům na splátkách (splátky hypotéky, platby za služby, splátky úvěrů);
2. dostatečně vytápět dům nebo byt;
3. krytí nečekaných výdajů;
4. jídlo s masem nebo rybou nebo vegetariánský ekvivalent každý druhý den;
5. týdenní dovolená ročně mimo domov;
6. auto k osobnímu užití;
7. obměnit opotřebovaný nábytek;
8. pořídit si nové oblečení;
9. vlastnit dva páry padnoucích bot;
10. utratit malé množství peněz pro sebe každý týden („kapesné“);
11. věnovat se pravidelně (placeným) volnočasovým aktivitám;
12. setkávat se s přáteli nebo příbuznými na drink/jídlo alespoň jednou měsíčně;
13. mít připojení na internet.

Tento indikátor tedy sleduje 13 položek s tím, že 6 z nich je stejných jako u indikátoru 5.3, a 7 je navíc; jsou uvedeny v následující tabulce, která sumarizuje, jaký podíl osob si nemůže dovolit danou položku. Mění se ale základ pro výpočet, který v tomto případě tvoří populace respondentů, protože vyhodnocení vychází v několika případech z otázek, které byly kladeny pouze respondentovi. Indikátor se vyhodnocuje podle počtu položek, které si osoba nemůže dovolit, s tím, že se používá 5 a více ze 13 položek.

Tabulka č. 69 Podíl osob (respondentů), které si nemohou dovolit danou položku (v %)

	Nový nábytek	Nové oblečení	Pár celoročních bot	Osobní kapesné	Pravidelnou placenou volnočasovou aktivitu	Setkávání s přáteli, které obnáší výdaj	Internet
Nemůže si dovolit	54	18	11	53	57	21	31
Může si dovolit	46	82	89	47	43	79	69
Celkem	100	100	100	100	100	100	100

Vyhodnotit indikátor dle definice pak můžeme na základě následující tabulky č. 70, která zobrazuje, jaký podíl osob si nemůže dovolit daný počet položek. Hodnota „0“ znamená, že osoba nemá dluhy na splátkách půjček a může si dovolit všechny sledované položky. **V materiální a sociální deprivaci definované jako stav, kdy si osoba nemůže dovolit 5 a více ze 13 položek, žije 55,7 % osob z romské populace. V obecné populaci bylo v roce 2021 v situaci, kdy si nemůže dovolit 5 a více položek 4,8 % osob.**

Tabulka č. 70 Podíl osob podle počtu položek, které si nemůže dovolit (5 a více položek = sociální a materiální deprivace)

Počet položek zahrnujících dluhy na splátkách (bez neformálních půjček) a položky, které si respondent nemůže dovolit			
Počet položek	počet	podíl v %	kum % 5 a více
0	190	12,3	
1	97	6,3	
2	114	7,4	
3	123	7,9	
4	162	10,5	
5	119	7,7	7,7
6	124	8,0	15,7
7	130	8,4	24,1
8	134	8,6	32,7
9	111	7,2	39,9
10	109	7,0	46,9
11	65	4,2	51,1
12	49	3,1	54,3
13	22	1,4	55,7
Celkem	1 549	100	

5.6 Podíl domácností, které si nemohou dovolit 3 jídla denně pro každého člena domácnosti

5.7 Podíl domácností, které si nemohou dovolit školní pomůcky pro každé dítě

5.8 Podíl domácností, které si nemohou dovolit postel pro každého člena domácnosti

Tabulka č. 71 **Podíl domácností, které si nemohou dovolit danou položku (v %)**

	3 jídla denně	Školní pomůcky pro každé dítě	Vlastní postel pro každého člena
Nemůže si dovolit	18	11	8
Může si dovolit	82	89	92
Celkem	100	100	100

Tři jídla denně si nemůže dovolit 18 % romských domácností; hodnota za obecnou populaci není dostupná.

Školní pomůcky pro každé dítě navštěvující školu si nemůže dovolit 11 % domácností; hodnota za obecnou populaci není dostupná.

Vlastní postel pro každého člena domácnosti nemá 8 % romských domácností; hodnota za obecnou populaci není dostupná.

5.9 Mediánový příjem domácnosti (na osobu)

Jedná se o mediánovou hodnotu čistého příjmu domácnosti přepočítaného na osobu, která žije v respondentově domácnosti.

V dotazníkovém šetření byl zjišťován celkový čistý příjem, který měla domácnost v minulém měsíci (přípustné bylo zaokrouhlení částky). Pro potřeby výpočtu indikátoru byl příjem domácnosti přepočítán na jednoho člena domácnosti; struktura domácnosti přitom nebyla zohledňována.

Mediánová hodnota čistého měsíčního příjmu, který připadá na jednoho člena domácnosti, dosahovala 9 333 Kč. Dotaz zodpovědělo 1 300 z celkového počtu 1 549 respondentů.

Dle šetření životních podmínek EU-SILC dosahoval v České republice v roce 2021 mediánový roční příjem na osobu 272 800 Kč, tedy v přepočtu na měsíc 22 733 Kč. Srovnání s obecnou populací ČR je však pouze přibližné, a to s ohledem na odlišnou metodiku zjišťování (EU-SILC zjišťuje roční příjmy, a to v podrobném členění; navíc je v něm jednotkou zjišťování hospodářící domácnost, zatímco v šetření romské populace se dotazujeme na příjem všech členů domácnosti bez ohledu na to, zda společně hospodaří, nebo ne). I přes omezenou srovnatelnost obou údajů je patrný vysoký rozdíl mezi oběma hodnotami.

5.10 Podíl osob, které jsou aktuálně v exekuci

Indikátor v uvedeném znění nelze zatím vyhodnotit. V šetření 2022 jsme se respondentů ptali na to, zda na ně osobně byla v posledních 5 letech uvalena exekuce. S odstupem však takové znění otázky nepovažujeme za dostatečně vypovídající (respondent může být dlouhodobě v exekuci, i když na něj žádná nová v posledních pěti letech uvalena nebyla), a výsledky navíc nejsou srovnatelné s obecnou populací. V budoucnu se budeme ptát na to, zda je respondent aktuálně (tj. v době sběru dat) v exekuci.

Tabulka č. 72 **Podíl respondentů, na které byla v posledních 5 letech uvalena exekuce**

Byla na Vás osobně v posledních 5 letech uvalena exekuce?	Počet	Podíl v %
Ano	365	23,6
Ne	1 026	66,2
Nevím	158	10,2
Celkem	1 549	100,0

Podíl osob, na které byla v posledních 5 letech uvalena exekuce, je 23,6 %; s ohledem na to, že 10 % osob odpovědělo „nevím“, může být skutečný podíl vyšší. Hodnota za obecnou populaci je srovnatelná pouze orientačně, protože jde o podíl osob starších **15 let**, které jsou **aktuálně** v exekuci. V roce 2021 bylo takových osob 7,9 %.

5.11 Podíl zadlužených domácností

5.12 Podíl domácností s úsporami

Na hodnotu indikátoru 5.11 usuzujeme z podílu domácností, které jsou podle respondenta (značně nebo mírně) zadlužené na celku domácností.

Tabulka č. 73 Podíl domácností podle celkové finanční situace (hodnocené respondentem)

Pokud byste měl(a) posoudit současnou celkovou finanční situaci Vaší domácnosti, řekl(a) byste, že Vaše domácnosti je:	Počet	Podíl v %
Značně zadlužená	120	7,7
Mírně zadlužená	556	35,9
Nemá dluhy, ale ani úspory	457	29,5
Má menší úspory	211	13,6
Má značné úspory	36	2,3
Nevím	169	10,9
Celkem	1 549	100,0

Podíl značně nebo mírně zadlužených domácností je 43,6 %. Hodnota za obecnou populaci není dostupná.

Na hodnotu indikátoru 5.12 usuzujeme z podílu domácností, které mají (menší nebo značné) úspory. **Podíl domácností s menšími či značnými úsporami je 15,9 %.** Hodnota za obecnou populaci není dostupná.

6. Diskriminace

6.1 Podíl osob, které se v posledních 12 měsících cítily být diskriminovány kvůli svému romskému původu v kterékoliv z oblastí zjišťovaných průzkumem

Jedná se o tzv. headlinový indikátor, který je konstruován na základě pocitu diskriminace ve všech oblastech, které jsou zjišťované průzkumem. V případě našeho šetření jsme se dotazovali na pocit diskriminace v následujících oblastech:

- při kontaktu se školou;
- při hledání zaměstnání;
- v práci (v zaměstnání, při podnikání);
- při hledání bydlení;
- při využívání zdravotnických služeb;
- při žádání o pomoc v sociální oblasti.

Pro každou oblast je sledován podíl osob, které cítily, že se k nim příslušné subjekty (dle jednotlivých oblastí) chovaly jinak – hůře než k ostatním, a to z důvodu jejich romského původu. Jedná se o podíl na počtu osob, kterých se daná situace týkala v posledních 12 měsících.

Výsledný indikátor pak udává podíl osob, které se cítily v posledních 12 měsících diskriminovány alespoň v jedné ze sledovaných oblastí na celé populaci.

Tabulka č. 74 **Pocit diskriminace z důvodu romského původu**

	Počet osob, které cítily diskriminaci kvůli romskému původu*	Počet osob v dané situaci	Podíl na počtu osob v dané situaci (%)	Podíl na celkovém počtu respondentů (%; N=1 549)
Při kontaktu se školou	46	345	13,3	3,0
Při hledání zaměstnání	–	–	–	–
V práci	–	–	–	–
Při hledání bydlení	140	234	59,8	9,0
Při využívání zdravotnických služeb	152	1 047	14,5	9,8
Při žádání o pomoc v sociální oblasti	207	776	26,7	13,4

* Pozn. Zahrnuje varianty „barva pleti“ a „původ (romský)“ u otázky, co bylo důvodem odlišného chování. Bylo možné zvolit pouze jednu možnost.

S ohledem na chybné použití filtrů při sběru dat není možné vyhodnotit pocit diskriminace na trhu práce (při hledání zaměstnání; v práci), a proto vyhodnocujeme pouze dílčí položky indikátoru (nikoliv jeho souhrnnou hodnotu).

V rámci zjištěných oblastí se Romové ve věku nad 16 let cítí být nejčastěji diskriminováni při hledání bydlení (cítlo se tak 59,8 % těch respondentů, kteří v posledních 12 měsících bydlení hledali) a při žádání o pomoc v sociální oblasti (26,7 %). Hodnoty jsou nižší při kontaktu se školou, ať už v postavení studenta, nebo rodiče (13,3 %), a při využívání zdravotnických služeb (14,5 %).

Celkově se alespoň v jedné ze zjištěných oblastí (tj. mimo trh práce) v posledních 12 měsících cítilo diskriminováno 401 (25,9 %) respondentů.

6.2 Podíl osob, které se cítily být diskriminované (v jakékoliv oblasti) a nahlásily poslední incident diskriminace z důvodu svého romského původu

Jedná se o headlinový indikátor, který vyjadřuje podíl osob, které nahlásily poslední incident diskriminace z důvodu romského původu, na celkovém počtu osob, které se cítily být diskriminované alespoň v jedné ze sledovaných oblastí (v posledních 12 měsících).

V odpovědích respondentů jsou logické nesrovnalosti: Dotaz na to, kdy došlo k poslednímu incidentu diskriminace, byl pokládán lidem, kteří už v některé z předchozích otázek uvedli, že se v posledních 12 měsících cítili diskriminováni. Nicméně z těchto 402 osob polovina (203 osoby) odpověděla, že neví, kdy k poslednímu incidentu diskriminace došlo. Pouze 163 respondentů uvedlo, že taková situace nastala v předchozích 12 měsících; z nich pak 16 (9,8 %) poslední případ ohlásilo. Pokud bychom do výpočtu indikátoru zahrnuli všech 402 osob, pak by podíl osob, jež ohlásily poslední případ pocíťované diskriminace, činil 4 %. Velmi vysoký je rovněž podíl osob, které uvedly, že nevědí, zda poslední případ ohlásily (203 osob).

Tabulka č. 75 Ohlášení poslední zkušenosti, kdy se respondent cítil diskriminovaný

Poslední zkušenost, kdy se cítil/a diskriminovaný/á	Ohlásil/a poslední incident?						Celkem	
	ano		ne		neví		počet	podíl v %
	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %		
Před méně než 12 měsíci	16	9,8	141	86,5	6	3,7	163	100,0
Před 1–2 roky	0	0	23	92,0	2	8,0	25	100,0
Je to déle než 2 roky	0	0	11	100,0	0	0	11	100,0
Neví	0	0	12	5,9	191	94,1	203	100,0
Celkem	16	4,0	187	46,5	199	49,5	402	100,0

Do hodnoty indikátoru se rovněž promítají problémy s nesprávným užitím filtrů při dotazování na pocit diskriminace v oblasti pracovního trhu (hledání práce, v práci – viz výše indikátor 6.1).

S ohledem na nesrovnalosti v datech indikátor nevyhodnocujeme.

6.3 Podíl osob, které byly v posledních 12 měsících vystaveny fyzickému násilí z důvodu romského původu

6.4 Podíl osob, které byly v posledních 12 měsících vystaveny obtěžování z důvodu romského původu

Hodnota indikátoru 6.3 vyjadřuje podíl osob, které byly ve sledovaném období vystaveny fyzickému násilí a domnívají se, že to bylo z důvodu romského původu.

Hodnota indikátoru 6.4 vyjadřuje podíl osob, které byly ve sledovaném období vystaveny osobnímu verbálnímu nebo neverbálnímu obtěžování (urážky, výhrůžky, nadávání, posunky, nevhodné pohledy), a domnívají se, že to bylo z důvodu romského původu. Zahrnujeme obtěžování jak v přímém osobním kontaktu, tak obtěžování v elektronické podobě. Podíly vyjadřujeme vždy na celkové populaci a základ tvoří respondenti.

Tabulka č. 76 **Osoby, které mají zkušenost s fyzickým násilím a obtěžování z důvodu romského původu v průběhu posledních 12 měsíců**

Forma násilí/obtěžování	Počet	Podíl v %
Fyzické násilí	35	2,3
Urážky, nadávání	260	16,8
Vyhrožování násilím	110	7,1
Urážlivé posunky, nevhodné pohledy	405	26,1
Obtěžování v elektronické podobě	42	2,7

N = 1 549

Pro indikátor 6.4 (verbální a neverbální obtěžování) platí, že dochází k souběhu negativních zkušeností. Alespoň jednomu z uvedených typů negativního jednání bylo vystaveno 436 (28,1 %) respondentů; nejčastěji se jednalo o neverbální obtěžování v podobě urážlivých posunků a nevhodných pohledů. Se všemi třemi typy obtěžování, na které jsme se dotazovali, se pak v posledních 12 měsících setkala 89 (22 %) respondentů.

Fyzické násilí z důvodu romského původu zažily v posledních 12 měsících 2,3 % romské populace ve věku nad 16 let. S obtěžováním v osobním kontaktu mělo v tomto období zkušenost 28,1 % a v elektronické podobě pak 2,7 % romské populace (16+).

6.5 Podíl osob, které v posledních 12 měsících ohlásily poslední případ fyzického násilí, na celkovém počtu osob, které byly vystaveny takovému jednání

6.6 Podíl osob, které v posledních 12 měsících ohlásily poslední případ obtěžování, na celkovém počtu osob, které byly vystaveny takovému jednání

Jedná se o podíly osob, které nahlásily **poslední** případ negativního jednání (fyzického násilí nebo osobního či elektronického obtěžování), na celkovém počtu osob, které byly takovému jednání v posledních 12 měsících alespoň jednou vystaveny.

Tabulka č. 77 Osoby, které ohlásily poslední případ negativního jednání – fyzického násilí a obtěžování (v posledních 12 měsících)

	Obtěžování (v osobním i elektronickém kontaktu)		Fyzické násilí	
	počet	podíl v %	počet	podíl v %
Ano, ohlásil	35	7,9	13	37,1
Ne, neohlásil	387	87,2	22	62,9
Neví	22	5,0	0	0,0
Celkem	444	100,0	35	100,0

Poslední případ fyzického násilí pak ohlásilo 31,1 % osob, které je v posledních 12 měsících zažily. Poslední případ obtěžování nahlásilo 7,9 % osob, které byly takovému jednání v posledních 12 měsících vystaveny.

7. Další oblasti

7.1 Podíl osob, které se účastní voleb

Hodnota indikátoru vyjadřuje podíl osob, které chodí téměř vždy k volbám, na celkovém počtu osob.

Tabulka č. 78 **Byl(a) jste někdy volit (např. v místních, krajských, senátních, parlamentních nebo prezidentských volbách)?**

	Počet	Podíl v %	% z oprávněných
Ano, chodím volit téměř vždy	168	11	11
Ano, ale chodím volit jen výjimečně	329	21	22
Ne, voleb se neúčastním	977	63	66
Ne, zatím jsem neměl(a) možnost volit	75	5	–
Celkem	1 549	100	1 474

Z počtu 1 549 respondentů 75 zatím nemělo možnost volit, tedy celkový počet osob oprávněných volit je **1 474**.

Z počtu respondentů, kteří již měli možnost volit, třetina (33 %) uvedla, že k volbám chodí, přičemž 11 % téměř vždy. Naopak voleb se neúčastní dvě třetiny osob oprávněných volit. Pro obecnou populaci nemáme k dispozici srovnatelný údaj.

7.2 Podíl osob, které se účastní parlamentních voleb

Hodnota indikátoru vyjadřuje podíl osob, které byly volit v posledních volbách do Poslanecké sněmovny (2021), na celkovém počtu osob.

Podíl osob, které byly volit, resp. uvedly, že byly volit v posledních volbách do Poslanecké sněmovny (2021), na počtu respondentů, kteří jsou právoplatnými voliči, je necelá pětina 19 %.

V obecné populaci byl tento podíl osob, které byly volit v posledních volbách v roce 2021, 65,4 % (ČSÚ).

7.3 Podíl osob ve věku od 65 let (65+), které nepobírají starobní důchod

Jedná se o indikátor, který vyjadřuje podíl osob ve věku od 65 let včetně, které nepobírají starobní důchod, na celkovém počtu osob ve věku od 65 let včetně.

Tabulka č. 79 **Pobíráte starobní důchod?**

Osoby 65+	Počet	Podíl v %
Ano	217	94
Ne	14	6
Celkem	231	100

Počet respondentů, kterým bylo v době šetření 65 let a více, je v našem souboru celkem 231. Z toho podíl těch, kteří nepobírají starobní důchod, je 6 %.

V obecné populaci je tento podíl dle vlastního výpočtu z dat SILC z roku 2021 1 %.

7.4 Podíl dětí respondentů, které žijí v náhradní rodinné nebo ústavní péči

Indikátor vyjadřuje podíl vlastních dětí respondentů (do 18 let), které žijí v náhradní rodinné nebo ústavní péči, na celkovém počtu vlastních dětí respondentů (do 18 let).

Základ tvoří počet všech vlastních dětí respondentů do 18 let (tedy nejen těch, které žijí s respondentem ve společné domácnosti), jichž je v našem souboru 1 696.

Následující tabulka ukazuje strukturu této skupiny dětí z hlediska místa jejich pobytu.

Tabulka č. 80 **Děti žijící v domácnosti a mimo domácnost respondenta**

Děti respondenta do 18 let	Počet	Podíl v %
V domácnosti s respondentem	1 544	91
S druhým rodičem	64	4
V náhradní rodinné péči	19	1

pokračování tabulky

Děti respondenta do 18 let	Počet	Podíl v %
V ústavní péči	51	3
Ve vlastní domácnosti	16	1
Jiné	2	0
Celkem	1 696	100

Z celkového počtu vlastních dětí do 18 let jich 91 % bydlí v jedné domácnosti s respondentem, zbylých 9 % žije mimo domácnost respondenta.

Podíl vlastních dětí respondentů (do 18 let), které žijí v náhradní rodinné nebo ústavní péči, na celkovém počtu vlastních dětí respondentů (do 18 let) je celkem 4 % (19+51/1 696). V ústavní péči jsou 3 %. Pro obecnou populaci tato hodnota není k dispozici.

7.5 Podíl osob bez vlastního bankovního účtu

Hodnota vyjadřuje podíl respondentů, které nemají svůj vlastní bankovní účet na celku respondentů.

Tabulka č. 81 **Osoby podle vlastnictví bankovního účtu**

Máte vlastní bankovní účet?	Počet	Podíl v %
Ano, mám svůj samostatný účet	594	38,3
Ano, mám účet společně s dalším členem domácnosti	346	22,3
Ne	609	39,3
Celkem	1 549	100,0

Vlastní bankovní účet nemá 61,6 % osob. V obecné populaci bylo v roce 2021 takových osob podle Světové banky 5 %.

7.6 Podíl domácností bez bankovního účtu

Hodnota vyjadřuje podíl domácností, ve kterých nemá bankovní účet žádný z jejích členů na celku domácností.

Tabulka č. 82 Domácnosti podle toho, zda někdo z členů vlastní bankovní účet

Má bankovní účet někdo z ostatních členů Vaší domácnosti? Pouze ti, co nemají bankovní účet (N=609).	Počet	Validní %
Ano	137	22,5
Ne	420	69
Nevím	52	8,5
Celkem	609	100,0

Podíl domácností, ve kterých nemá bankovní účet žádný z jejích členů, je pak 27 % (420/1 549). Informace za obecnou populaci není dostupná.

7.7 Podíl domácností, které nejsou vybaveny počítačem

Hodnota indikátoru vyjadřuje podíl domácností, které nemají PC, notebook nebo tablet na celkovém počtu domácností.

Tabulka č. 83 Domácnosti podle vybavení počítačem

PC, notebook, tablet, laptop	Počet	Podíl v %
Má	895	58
Nemá	654	42
Celkem	1 549	100

Podíl domácností, které nemají PC, notebook, laptop nebo tablet je 42 %. **V obecné populaci byl tento podíl v roce 2021 17 %** (ČSÚ, Příjmy a životní podmínky domácností, jen PC, notebook).

7.8 Podíl dětí (do 15 let), které žijí v domácnostech nevybavených počítačem

Indikátor vyjadřuje podíl dětí ve věku do 15 let, které žijí v domácnosti bez PC, notebooku nebo tabletu, na celkovém počtu dětí do 15 let žijících v domácnostech respondentů, jichž je v našem souboru 1 575.

Tabulka č. 84 Děti do 15 let žijící v domácnosti, která má/nemá PC-počítač, notebook nebo tablet

	Počet	Podíl %
Má	1 079	68,5
Nemá	496	31,5
Celkem	1 575	100

Téměř třetina dětí do 15 let (31,5 %) žije v domácnosti bez PC, notebooku nebo tabletu. Hodnota za obecnou populaci není zatím dostupná.

7.9 Podíl domácností, které nemají internet

Hodnota indikátoru vyjadřuje podíl domácností, které nemají internet, na celkovém počtu domácností.

Tabulka č. 85 Domácnosti podle vybavení internetem

	Počet	Podíl %
Má	1 069	69
Nemá	480	31
Celkem	1 549	100

Podíl domácností, které nemají internet, je 31 %. V obecné populaci byl tento podíl v roce 2021 15,6 % (ČSÚ, Příjmy a životní podmínky domácností).

7.10 Podíl osob, které byly v posledních 12 měsících na internetu

Indikátor vyjadřuje podíl osob, které byly v posledních 12 měsících na internetu, na celkovém počtu osob.

Tabulka č. 86 Byl(a) jste v posledních 12 měsících na internetu?

	Počet	Podíl %
Má	998	64
Nemá	525	34
Neví	26	2
Celkem	1 549	100

Podíl osob, které uvedly, že v posledních 12 měsících byly na internetu, je 64 %. V obecné populaci 16–74 let byl v roce 2021 podle Eurostatu podíl 90 %.

7.11 Index sociálního vyloučení

Eurofound (2010, 2012) definuje indikátor jako průměrné skóre odpovědí na 4 položky – pocit vyloučení ze společnosti, ztráty orientace ve složitém životě, nedocenění a stigmatizace. Čím vyšší hodnota na škále 1–5, tím větší pocit sociálního vyloučení.

Otázky v dotazníku:

- N1 Cítím se vyloučený(á) ze společnosti.
- N2 Život je dnes tak složitý, že se v něm jen stěží můžu orientovat.
- N3 Mám pocit, že to, co dělám, není ostatními doceněno.
- N4 Někteří lidé se na mě dívají spatra (povýšeně) kvůli mému pracovnímu zařazení nebo příjmu.

Tabulka č. 87 Do jaké míry souhlasíte, nebo nesouhlasíte s následujícími výroky?

% odpovědí Souhlasím + Rozhodně souhlasím	Počet	Podíl v %	N
N1 Cítím se vyloučený(á) ze společnosti.	218	15	1 437
N2 Život je dnes tak složitý, že se v něm jen stěží můžu orientovat.	668	48	1 407
N3 Mám pocit, že to, co dělám, není ostatními doceněno.	450	35	1 297
N4 Někteří lidé se na mě dívají spatra (povýšeně) kvůli mému pracovnímu zařazení nebo příjmu.	489	38	1 299

Social Exclusion Index (SEI)

Index sociálního vyloučení (škála 1–5) byl vypočítán jen za osoby, které odpověděly na všechny 4 položky (N1–N4), N=1 190.

	N	Ø hodnota	Min	Max
SEI	1 190	2,86	1	5

Hodnota Indexu sociálního vyloučení (SEI) je v našem souboru 2,9. V obecné populaci byla v roce 2016 tato hodnota 2,3. (Eurofound, EQLS, 2016).

Kromě uvedených otázek jsme v souvislosti se sociálním vyloučením nabídli respondentům i následující položku zjišťující pocit stigmatizace z důvodu romského původu.

Tabulka č. 88 Do jaké míry souhlasíte, nebo nesouhlasíte s následujícím výrokem?

% odpovědí Souhlasím + Rozhodně souhlasím	Počet	Podíl v %	N
N6 Někteří lidé se na mě dívají spatra (povýšeně) proto, že jsem Rom/ka.	700	49	1 415

Vypočítali jsme variantu Indexu sociálního vyloučení (SEI-R), kde poslední položka N4 z původního indexu SEI je nahrazena položkou N6. I tento index byl vypočítán jen za osoby, které odpověděly na všechny 4 položky (N1, N2, N3, N6), N=1 230 (škála 1–5). Hodnota Indexu sociálního vyloučení v této variantě (SEI-R) je ve srovnání s původním SEI mírně vyšší 2,94.

7.12 Důvěra ve veřejné instituce

Indikátor vyjadřuje průměrnou hodnotu důvěry v danou instituci na škále od 1 (instituci vůbec nedůvěřuje) do 10 (má v instituci naprostou důvěru).

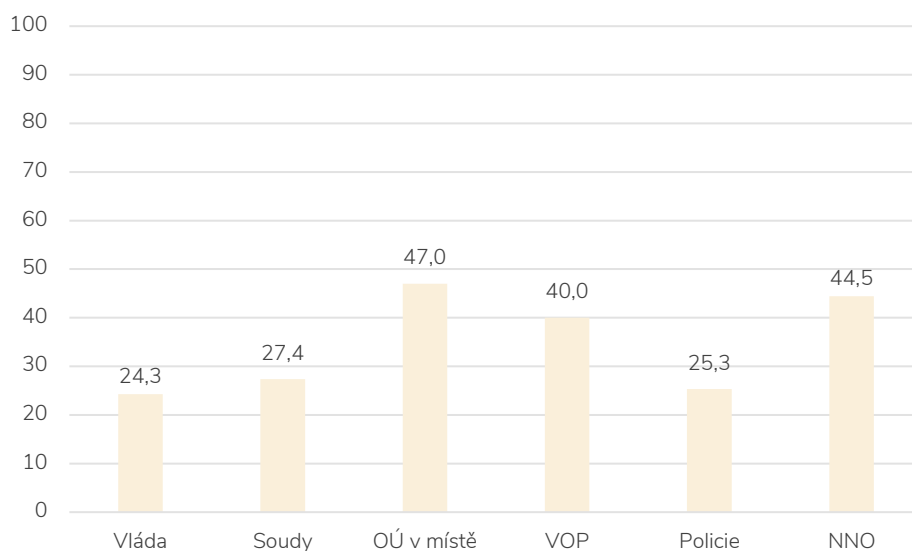
V dotazníku jsme použili otázku: „Do jaké míry Vy osobně důvěřujete následujícím institucím?“ a sledovali jsme následující instituce:

- vláda;
- soudy;
- obecní úřad v místě bydliště;
- veřejný ochránce práv;
- policie;
- humanitární, charitativní neziskové organizace.

Tabulka č. 89 Do jaké míry Vy osobně důvěřujete následujícím institucím?

Důvěra ve veřejné instituce	Počet	Ø hodnota indikátoru	Hodnota za obecnou populaci (2016)
Vláda	1 256	3,7	4,3
Soudy	1 257	3,9	5,0
Obecní úřad v místě bydliště	1 283	5,2	5,9
Veřejný ochránce práv (VOP)	1 032	4,9	X
Policie	1 311	4,2	6,0
Humanitární, charitativní neziskové organizace (NNO)	1 136	5,2	5,5

Graf č. 1 Podíl osob, které institucím důvěřují (%)

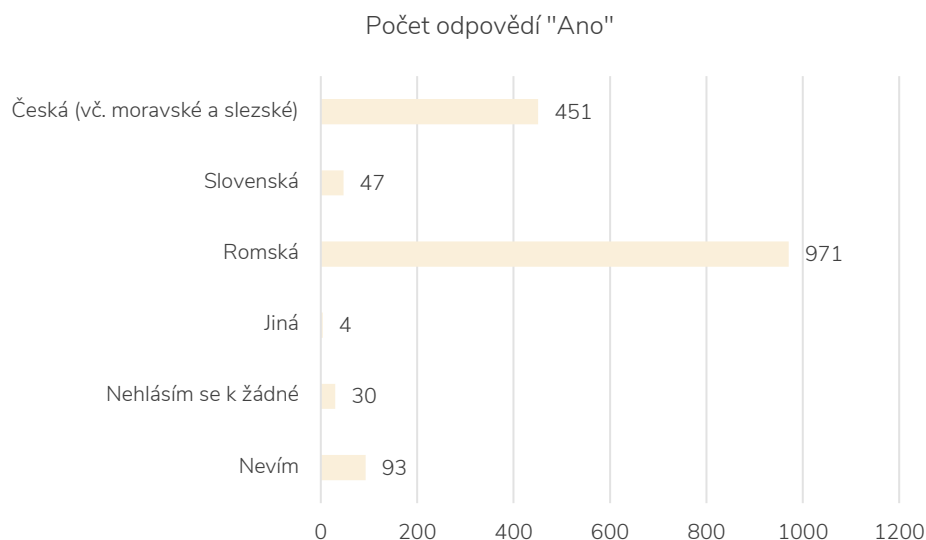
V grafu vidíme podíl osob, které na škále důvěry od 1 až 10 odpověděly hodnotou od 6 do 10, tedy od mírné až po naprostou důvěru v danou instituci. Výsledek z grafu koresponduje s hodnotami v tabulce, tedy instituce s nejmenší důvěrou u respondentů jsou: vláda, policie a soudy. Naopak největší důvěru vyjadřují respondenti směrem k obecním úřadům a humanitárním a charitativním organizacím, ovšem ani u jedné z institucí nepřevažuje podíl osob důvěřujících nad těmi, které uvedly, že instituci nedůvěřují (odpovědi od 1 až 5).

Při srovnání hodnot s obecnou populací vidíme celkově menší míru důvěry u osob romského původu (soubor romských respondentů) ke všem sledovaným institucím než u obecné populace. Nejmarkantnější rozdíl nacházíme u vnímání policie, naopak nejbliže k sobě jsou hodnoty našeho souboru s hodnotou za obecnou populaci u vnímání humanitárních a charitativních organizací. (Eurofound, EQLS, 2016).

7.13 Podíl osob, které se v posledním Sčítání lidu, domů a bytů přihlásily k romské národnosti

Hodnota indikátoru vyjadřuje podíl osob, které podle svého tvrzení v posledním SLDB (2021) uvedly národnost romskou, na celkovém počtu osob.

Graf č. 2 Jakou národnost jste uvedl(a) v posledním sčítání lidu?

Z celkového počtu 1 549 respondentů 971 respondentů (63 %) uvedlo, že v posledním Sčítání lidu uvedli romskou národnost, ať už samostatně, nebo v kombinaci s jinou národností.

7.14 Znalost romštiny

Indikátor vyjadřuje podíl osob, které subjektivně hodnotí svoji znalost romského jazyka jako dobrou nebo výbornou na celkovém počtu osob.

Tabulka č. 90 Jak byste o sobě řekl(a), že umíte romsky?

	Počet	Podíl v %
Výborně	313	20
Dobře	656	42
Málo	382	25
Vůbec	117	8
Neuvedeno	81	5
Celkem	1 549	100

62 % respondentů uvedlo, že romsky umí dobře až výborně.

8. Sociodemografické charakteristiky výběrového souboru

Ve výběrovém souboru je 52,4 % mužů a 47,6 % žen ve věku 16 let a starších.¹¹ Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil z roku 2020 je v obecné populaci 48,9 % mužů a 51,1 % žen.¹² Ve srovnání s obecnou populací je tedy ve výběrovém souboru poměr mužů a žen převrácený.

Tabulka č. 91 Respondenti podle pohlaví

Pohlaví	Počet	Podíl v %	95% interval spolehlivosti	
Muž	812	52,4	49,9	54,9
Žena	737	47,6	45,1	50,1
Celkem	1 549	100,0		

Průměrný věk respondentů starších 16 let je 42,2 let. Ve Výběrovém šetření pracovních sil z roku 2020 byl průměrný věk obecné populace 48,6 let, což ukazuje, že romská populace je výrazně „mladší“ ve srovnání s většinou populací.

Nejstaršímu respondentovi ve výběrovém souboru je 80 let (1 respondent), nejmladšímu 16 let (17 respondentů). Muži jsou v průměru starší než ženy. Jejich průměrný věk je 44,8 let, průměrný věk žen je 39,3 let. V obecné populaci podle Výběrového šetření pracovních sil z roku 2020 byl průměrný věk mužů starších 16 let 47,2 a žen 49,9 let. Nejen tedy že romská populace je výrazně mladší než obecná populace, ale věkový rozdíl podle pohlaví je u ní oproti většinové populaci převrácený.

Tabulka č. 92 Průměrný věk respondentů

Pohlaví	Průměrný věk	95% interval spolehlivosti	
Muž	44,8	43,6	45,9
Žena	39,3	38,1	40,4
Celkem	42,2	41,3	43,0

¹¹ U většiny distribucí sociodemografických charakteristik je uveden interval spolehlivosti, který ukazuje, v jakém rozmezí se nacházejí distribuční údaje v základní populaci s 95% jistotou pravděpodobnosti. Není uveden pouze v případech, kdy je vybraná sociodemografická charakteristika tříděná podle další charakteristiky, jelikož by to komplikovalo čtení takového třídění.

¹² Výběrové šetření pracovních sil je reprezentativní šetření pro českou populaci. Data se sbírají čtvrtletně jako rotovaný panel, přičemž se každého čtvrt roku mění pětina vzorku. VŠPS data používáme jako referenční k našim datům, protože obsahují srovnatelné proměnné za většinovou českou populaci.

8. Sociodemografické charakteristiky výběrového souboru

Rozložení respondentů podle věkových kategorií je do 55. roku života poměrně rovnoměrné (v pětiletých věkových kategoriích se pohybuje od 7 % do 13 %). Po 55. roce života však podíl respondentů ve starších věkových kategoriích klesá (s výjimkou kategorie 66–70 let). Nejmladší pětiletou věkovou kategorií (16–20 let) tvoří 156 respondentů, nejstarší pětiletou věkovou kategorií (76–80 let) tvoří 12 respondentů.

Z hlediska pohlaví jsou respondenti ve starších věkových kategoriích zastoupeni více muži, v mladších věkových kategoriích pak více ženami. Konkrétně z žen je v souboru ve věku 16–30 let téměř 40 % respondentek (součet prvních tří věkových kategorií), oproti tomu z mužů je ve věku 16–30 let jen o něco málo více než 25 % (opět součet prvních tří věkových kategorií). V nejstarších třech věkových kategoriích (součet kategorií věku 66 až 80 let) je z mužů v souboru 17 % mužů, ze všech žen pak 10 % žen.

Tabulka č. 93 Rozložení respondentů podle věkových kategorií

Věkové kategorie	Počet	Podíl v %	95% interval spolehlivosti	
16–20	156	10,1	8,6	11,7
21–25	142	9,2	7,8	10,7
26–30	197	12,7	11,1	14,5
31–35	143	9,2	7,8	10,8
36–40	169	10,9	9,4	12,6
41–45	124	8,0	6,7	9,5
46–50	117	7,6	6,3	9,0
51–55	111	7,2	5,9	8,6
56–60	87	5,6	4,5	6,9
61–65	88	5,7	4,6	7,0
66–70	148	9,6	8,1	11,1
71–75	55	3,6	2,7	4,6
76–80	12	0,8	0,4	1,3
Celkem	1 549	100,0		

Tabulka č. 94 Rozložení mužů a žen podle věkových kategorií

Věkové kategorie	Muži %	Ženy %	Celkem %
16–20	7,8	12,6	10,1
21–25	6,8	11,8	9,2
26–30	11,1	14,5	12,7
31–35	8,7	9,8	9,2

pokračování tabulky

Věkové kategorie	Muži %	Ženy %	Celkem %
36–40	10,7	11,1	10,9
41–45	8,3	7,7	8,0
46–50	8,4	6,7	7,6
51–55	8,1	6,1	7,2
56–60	6,7	4,5	5,6
61–65	6,3	5,0	5,7
66–70	10,8	8,1	9,6
71–75	5,3	1,6	3,6
76–80	1,1	0,4	0,8
Celkem	100,0	100,0	100,0

Nejvíce respondentů žije v manželství (54,8 %). Svobodných respondentů je necelá třetina (28,9 %). Rozvedených je 8,3 % a ovdovělých 6,6 %. Podle Výběrového šetření pracovních sil z roku 2020 bylo ve věku 16 a více let v obecné populaci 29,3 % svobodných a 51,3 % ženatých a vdaných. Rozvedených bylo 11 % a ovdovělých 8,4 %. Z hlediska rodinného stavu se tedy romská populace výrazně neodlišuje od obecné populace starší 16 let.

Tabulka č. 95 Rodinný stav respondentů

Rodinný stav	Počet	Podíl v %	95% interval spolehlivosti	
Svobodný(á)	447	28,9	26,6	31,2
Ženatý/vdaná	849	54,8	52,3	57,3
Registrované partnerství	23	1,5	0,9	2,2
Rozvedený(á)	128	8,3	6,9	9,7
Vdovec/vdova	102	6,6	5,4	7,9
Celkem	1 549	100,0		

Z hlediska vzdělání nejvíce respondentů starších 16 let dokončilo pouze základní školu (43,9 %). Vyučených je třetina (30,1 %). Nejvyšší stupeň vzdělání v souboru je „pomaturitní studium“, kterého dosáhl jeden respondent. Jedna desetina respondentů nedokončila ani základní školu. Podle Výběrového šetření pracovních sil z roku 2020 bylo ve většinové populaci starší 16 let osob se základní školou asi 12 %, základní školu nedokončil pouze malý podíl populace (0,15 %). Vyučených bylo asi 33 %, středoškoláků a vysokoškoláků však bylo výrazně více než v romské populaci. Ve srovnání s obecnou populací je tedy vzdělání romské populace posunuto výrazně níže.

Tabulka č. 96 Nejvyšší dokončené vzdělání respondentů

Nejvyšší dosažené vzdělání	Počet	Podíl v %	95% interval spolehlivosti	
Nedokončená základní škola	148	9,6	8,1	11,1
Základní škola	680	43,9	41,4	46,4
Střední obor praktická škola	134	8,7	7,3	10,2
Vyučen/a bez maturity	466	30,1	27,8	32,4
Střední odborná škola bez maturity	70	4,5	3,5	5,7
Střední odborná škola s maturitou	41	2,6	1,9	3,6
Gymnázium s maturitou	7	0,5	0,2	0,9
Konzervatoř	2	0,1	0,0	0,5
Pomaturitní studium	1	0,1	0,0	0,4
Celkem	1 549	100,0		

Nejčtenější domácnosti jsou v romské populaci starší 16 let domácnosti dvoučlenné, tříčlenné a čtyřčlenné, a to přibližně ve stejném podílu 20 % (dohromady tyto domácnosti tvoří 60 % souboru). Poměrně hojně jsou zastoupené i domácnosti pětičlenné (16,1 %). Podle Výběrového šetření pracovních sil z roku 2020 jsou v obecné populaci mnohem více zastoupené dvoučlenné domácnosti (34 %) a mnohem méně domácnosti pětičlenné (5,3 %).

Tabulka č. 97 Počet osob v domácnosti

Členové domácnosti	Počet	Podíl v %	95% interval spolehlivosti	
1	150	9,7	8,3	11,3
2	343	22,1	20,1	24,3
3	303	19,6	17,6	21,6
4	310	20,0	18,0	22,1
5	250	16,1	14,3	18,1
6	126	8,1	6,8	9,6
7	49	3,2	2,3	4,2
8	16	1,0	0,6	1,7
9	2	0,1	0,0	0,5
Celkem	1 549	100,0		

Ti, kteří žijí osaměle, tedy v jednočlenných domácnostech, jsou z hlediska věku především lidé staří (více než 55 let). Z hlediska rodinného stavu se jedná o lidi ženaté a vdané jen ve velmi malém podílu. Ve stejném zastoupení jsou to svobodní, rozvedení nebo ovdovělí.

Tabulka č. 98 Věk osaměle žijících

Věk osaměle žijících	Počet	Podíl v %	95% interval spolehlivosti	
16–25 let	13	8,7	4,7	14,4
26–35 let	17	11,3	6,7	17,5
36–45 let	20	13,3	8,3	19,8
46–55 let	24	16,0	10,5	22,9
56 a více	76	50,7	42,4	58,9
Celkem	150	100,0		

Tabulka č. 99 Rodinný stav osaměle žijících

Rodinný stav osaměle žijících	Počet	Podíl v %	95% interval spolehlivosti	
Svobodný(á)	51	34,0	26,5	42,2
Ženatý/vdaná	6	4,0	1,5	8,5
Rozvedený(á)	47	31,3	24,0	39,4
Vdovec/vdova	46	30,7	23,4	38,7
Celkem	150	100,0		

Největší podíl respondentů má 2 a 3 děti. Nemalá část souboru (více než 26,2 %) má však 4 a více dětí. Pro srovnání s obecnou populací je tento údaj v obecné populaci obtížně identifikovatelný, jelikož se počty dětí v demografických šetřeních sledují za domácnosti (které jsou navíc definované jako čisté úplné rodiny), nikoliv za jedince. K tomu jsou navíc děti definované v demografických šetřeních pouze jako nezaopatřené.

Tabulka č. 100 Počet dětí respondentů

Děti celkový počet	Počet	Podíl v %	95% interval spolehlivosti	
0	275	17,8	15,9	19,7
1	238	15,4	13,6	17,3
2	310	20,0	18,0	22,1
3	321	20,7	18,7	22,8
4	215	13,9	12,2	15,7
5	102	6,6	5,4	7,9
6	82	5,3	4,2	6,5
7	3	0,2	0,0	0,6

8. Sociodemografické charakteristiky výběrového souboru

pokračování tabulky

Děti celkový počet	Počet	Podíl v %	95% interval spolehlivosti	
8	1	0,1	0,0	0,4
9	2	0,1	0,0	0,0
Celkem	1 549	100,0		

Celkový počet dětí respondentů je 3 730. Jedná se jak o děti žijící v domácnosti, kde žije respondent, tak o potomky žijící mimo domácnost respondenta. V tomto podsouboru potomků rovněž dominují muži nad ženami. Konkrétně tento podsoubor tvoří 55 % mužů a 45 % žen. Když omezíme podsoubor dětí respondentů na věk do 18 let (drtivá většina těchto dětí žije v jedné domácnosti s respondentem), tak se rozdíl poměru mužů a žen sníží, nicméně stále i v tomto podsouboru dominují muži nad ženami.

Tabulka č. 101 Pohlaví dětí respondentů

Pohlaví potomka	Počet	Podíl v %
Muž	2 053	55,0
Žena	1 677	45,0
Celkem	3 730	100,0

Tabulka č. 102 Pohlaví dětí respondentů do 18. roku věku dítěte

Pohlaví potomka do 18 let	Počet	Podíl v %
Muž	874	51,5
Žena	822	48,5
Celkem	1 696	100,0

Respondenti, kteří jsou bezdětní, jsou z hlediska věku především lidé mladí (do 25 let). Do 55. roku života podíl bezdětných klesá. V nejstarší věkové skupině (56+ let) se vyskytuje kolem 15 % ze skupiny bezdětných. Z hlediska rodinného stavu jsou bezdětní v drtivé většině respondenti svobodní. To indikuje, že narození dítěte je v souboru vázáno na uzavřený sňatek. 16 % bezdětných žije v manželství.

Tabulka č. 103 Věk bezdětných respondentů

Věk bezdětných	Počet	Podíl v %	95% interval spolehlivosti	
16–25 let	150	54,5	48,5	60,5
26–35 let	38	13,8	10,0	18,5
36–45 let	21	7,6	4,8	11,4
46–55 let	26	9,5	6,3	13,5
56 a více	40	14,5	10,6	19,3
Celkem	275	100,0		

Tabulka č. 104 Rodinný stav bezdětných respondentů

Rodinný stav bezdětných	Počet	Podíl v %	95% interval spolehlivosti	
Svobodný(á)	196	71,3	65,5	76,5
Ženatý/vdaná	45	16,4	12,2	21,3
Registrované partner.	5	1,8	0,6	4,2
Rozvedený(á)	23	8,4	5,4	12,3
Vdovec/vdova	6	2,2	0,8	4,7
Celkem	275	100,0		